

O.D. 1277

Oekrainers en hun Organisaties. in Ned.

ZIE ook. PD 6912

29 mei 1961 AB/m

2 maart 1962 KEB. 5 MRT 1962

2 NOV. 1965 eBR 14 DEC. 1965

27 DEC. 1967 P/e 21 DEC. 1965

20 APR. 1966 PR/vw. 21 APR. 1966

16 MEI 1966 PE/Ja

MINUTENBLAD

DOSSIER No. OD 1277

NAAM: R.K. Oekraïners en hun org. in Ned.

1. Aangelegd op 14-11-48 in opdracht van C/IV.
ACD 4C. *Elek.*
2. Ter kennisname aan C/L.
ACD 4C. 14-11-48.
3. Ingezien i.v.m. CO 46593/50320. 21-12-1948.
C 4. *JP*
4. Ingezien i.v.m. CO/Dis 3689 R. 7-1-1949. C 4.
5. Ingezien ter orientering. Geen actie genomen,
C II 6.9.49
6. *Ingezien van het maken van een rapport. 3-9-49*
Opq. 13.5.50.
7. *Ingezien i.v.m. Staatsveiligheids - relatie*
Des II 5.2.51
8. Retour aan ACD. Ter orientering ingezien.
C.V.V. 8.4.51 *yl*
9. *Ger. i.v. BII-38 11-52 Sp.*
10. *Ingezien i.v.m. CO 128016 C.V.V. 28/1/52 *yl**
11. *Idem C.V.V. 20/5/52*
12. *Ingezien i.v.m. stuk 57772 - exl. II 11/1/52*
13. *Ingezien i.v.m. versn. a.u.v. op van memoire Komoralec en van C.V.V. 22/5/53*
14. *Ingezien i.v.m. CO 100095-d. J.L. III - 27/8/53.*
15. *ter orientering ingezien E/B 2 9/10-51.*

RAPPORT

Van: KA-R.A.

Aan: Hoofd C

No. A 953.

ONDERWERP: Dr. Johann HRIJNIOCH. IK

06.584

7 MRT 1951
ACD/104/00

Schuld is vernietigd / Ind ODI 277

- 1) CLIPPER dankt ons voor Uw ongenummerde nota dd. 12-10-50 in antwoord op ons rapport A. 579(92203) dd. 1-9-50. Daar er niets ten nadele van betrokkene bekend is, is de zaak verder van geen interesse meer voor CLIPPER.
- 2) CLIPPER's Directie was er slechts in geïnteresseerd vast te stellen, dat HRIJNIOCH inderdaad naar Nederland ging om de redenen, die hijzelf opgaf.

6-3-51, H

PROCUREUR - GENERAAL
FGD. DIRECTEUR VAN POLITIE
TE 'S-HERTOGENBOSCH

05.22
04.275

23 JAN 1951

ALD 101540

Afd. No. 639.-Kab.
pol.
Bijl. 1.

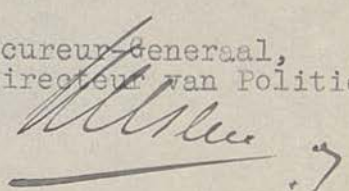
'S-HERTOGENBOSCH, 22 Januari 51.

*Schutblad is vernietigd
Jns*

Betreffende: „Zeitung der Ukrainischen
Selbständigkeitsbewegung.“

Ter beschikking in handen ge-
steld van den Heer Hoofd van de
Binnenlandse Veiligheidsdienst,
Javastraat 68, te 's-Gravenhage.

De Procureur-generaal,
fgd. Directeur van Politie

A.H.M.H. Receveur.a.g.

URGENT

NOTA

Van: KARA

Op 26.10.1950 werd aan Clipper brief CAH/50/737 geschreven,
waarin hem de inhoud van de Nota van C 9 dd. 12.10.1950
betr. Dr. J. HRYNIOCH werd medegedeeld.

26.10.1950

go

Nota
Aan KA/RA
Van C 9

vdl.

CO 92203

Betr.: Dr J. HRYNIOCH

UITGEBENT

VERTROUWELIJK.

In antwoord op Uw rapport No. A 579 d.d. 1 Sept.1950 heb ik de eer U het volgende te berichten:

Dr Johann HRYNIOCH, geb. 28-12-1907 te Pauliw heeft aan het UkrainischPriester Seminarium te Culemborg onderricht gegeven aan Ukrainische studenten. Hij is ookbelast geweest met het afnemen van examens van afgestudeerde studenten.

Hij kwam op 13 Oct.'49 naar Culemborg en vertrok naar Duitsland op 26 Oct.49.

Op 16 Maart 1950 kwam hij weer in Culemborg aan. In het begin van Juni 1950 is hij weer naar Duitsland vertrokken. Hij zou toen in Munchen ziek geworden zijn.

Zijn bezoeken aan Nederland hadden plaats met toestemming van de Nederlandse autoriteiten.

Omtrent betrokkene is niets ten nadele bekend geworden.

Mocht GLIPPER over meerdere inlichtingen beschikken, dan stel ik er prijs op, deze te ontvangen.

4
C9. 12-10-50.

GEMEENTE-POLITIE

TELEFOON K 3450 No. 444

CULEMBORG, den 7 October 1950.

6.263.1
D.V.
- 9 OCT. 1950
ACD/ 94329

No. 181.G. VERTROUWELIJK.

Bericht op schrijven d.d. 4 October 1950, nr. 93632.

Bijl.: --

Onderwerp: Dr. J. HRYNIOCH .

6092203

Typ.: Be.

OF KAART
ACD/ yC
DAT 22.10.50
PAR. h

Naar aanleiding van Uw bovenvermeld schrijven, heb ik de eer U te berichten, dat mij omtrent de politieke oriëntering en activiteit van Dr. Johann Hrynioch, geb. 28-12-1907 te Pauliw, niets ten nale is bekend geworden, Dr. J. H. heeft aan het Oekraense Priester Seminarie alhier onderricht gegeven aan Oekraense studenten en het afnemen van examens van afgestudeerde studenten.

Bij doorslag-brief van 17 Mei 1949, Vr.M.V. 78007, gericht aan de Heer Consul der Nederlanden te München, heb ik van het Hoofd van de Visadienst te 's-Gravenhage, bericht ontvangen, dat geen bezwaar bestond tegen het verlenen van een visum op het paspoort van voornoemde vreemdeling, geldig voor maximaal 14 dagen.

Hij is daarna op 13 October 1949 in Culemborg gekomen en vertrokken naar Duitsland op 26-10-1949.

Bij brief van 6 Februari 1950, La.nr.787/1949, van de Heer Procureur-Generaal te Arnhem werd mij mededeling gedaan, dat van de zijde van de Minister van Justitie geen bezwaar bestaat Prof.Dr.H. toestemming tot tijdelijk verblijf hier te lande tot 30 Juli 1950 te verlenen, waarna H. zich op 16 Maart 1950 komende uit Duitsland zich aan mijn Bureau heeft gemeld en door mij, ingevolge laatstgenoemd schrijven, verblijf van deze vreemdeling tot 30 Juli 1950 is geregeld conform het bepaalde in Vreemdelingen-circulaire nr. 4.

Bij brief van 31 Juli 1950 heb ik voormelde Procureur-Generaal bericht, dat meergenoemde vreemdeling in het begin van Juni 1950 naar München is gegaan, alwaar hij ziek is geworden en ons land aldus had verlaten.

Meerdere bijzonderheden omtrent H. zijn mij niet bekend geworden.

De Corpschef van Gemeentepolitie,
W.F. Bergenhengouwen

W.F. Bergenhengouwen.

Aan

den Heer Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst

te

's-Gravenhage.

ter attentie

Jhr. Mr.W.J.Th.Serraris.

Ohl.

CO 92203

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

UITGEBEVEN

's-Gravenhage, 4 October 1950

No. : 93632

Bijl.: gene

Betr.: Dr. J. HRYNIOCH

VERTROUWELIJK

Hiermede moge ik U verzoeken mij te willen doen berichten hetgeen U bekend is omtrent de politieke oriëntering en activiteit van Dr Johann HRYNIOCH, geb. 28.12.1907 te Paulin, gewoond hebbende te Culemborg. Betrokkene zou les gegeven hebben aan het Grieks-Katholieke Seminarie te Culemborg.

Volgens dezerzijds aanwezige gegevens zou hij zich op 16 Maart 1950 te Culemborg gevestigd hebben, waarvandaan hij begin Juni 1950 ons land weer verliet.

HET HOOFD VAN DE DIENST
Namens deze,

antw: 94329

Jhr Mr W.J.Th. Serraris.

CO

Aan de Heer Corpschef van Politie
te
CULEMBORG

Ontv. bew:

Rappel : 1.11.50

Antwoord :

MINISTERIE VAN JUSTITIE

Afdeling POLITIE

Bureau: Kabinet

No.: P 237/50

6.563.
07.4

's-GRAVENHAGE, 26. SEP. 1950

Bericht op brief van *cu*
12 Sept. 1950, No. 92203.
betreffende Dr. J. HRYNIOCH.

Men wordt verzocht bij aanhaling van deze brief dagtekening, afdeling en nummer nauwkeurig te vermelden

Vertrouwelijk.

27 SEP. 1950

ACD/93632

In antwoord op Uw bovenvermeld schrijven heb ik de eer U HoogEdelGestrenge mede te delen, dat het Hoofd van de Rijksvreemdelingendienst op 28 Januari 1950 verklaarde, dat zijnerzijds geen bezwaar bestond toestemming te verlenen tot tijdelijk verblijf hier te lande tot 30 Juli 1950 aan Dr. Johann HRYNIOCH, geboren 28 December 1907 te Pauliw, terwijl aan betroukkene in 1949 een visum voor 14 dagen werd verleend. Op 16 Maart 1950 vestigde Dr. HRYNIOCH zich in Culemborg, waarvandaan hij begin Juni 1950 ons land weer verliet.

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

Namens deze,

Het Hoofd van het Bureau Kabinet
van de Afdeling Politie,

Aan

Ministerie van Binnen-
landse Zaken, Hoofd v.d. Binnenl.
Veiligheidsdienst, Javastraat 68

[Handwritten signature]
Mr. J.P.G. Goossen)

Ohl.

CO 92203

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 12 September 1950

No. : 92203

Bijl.: gene

UITGEBODEN

Betr.: Dr Ivan HRINIOCH

VERTROUWELIJK

Hiermede heb ik de eer U te verzoeken mij te willen doen berichten, hetgeen bij de Rijksvreemdelingendienst bekend is omtrent een zekere pater Dr Ivan HRINIOCH, die geregeld Nederland zou bezoeken om les te geven aan het Ukrainisch Grieks-Katholieke Seminarie te Culemborg.

Betrokkene zou geregeld elke 2 maanden uit München naar ons land komen voor een verblijf van een week of twee te Culemborg.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
Namens deze,

Ontv. bew:

Rappet *J.S. 12.10.50*

Antwoord

Jhr Mr W.J.Th. Serraris.

²⁸
Aan de Hoogedelgestrengste Heer Mr J.P.G. Goossen,
Hoofd Bureau Kabinet van de Afdeling Politie
van het Ministerie van Justitie
Raamweg 47

's-GRAVENHAGE

antw. 93689

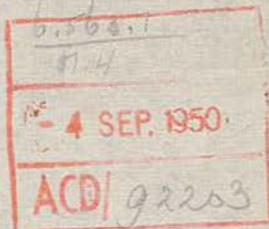
RAPPORT

Van: KA-R.A.

Aan: Hoofd C.

No. A. 579

ONDERWERP: Dr. Ivan HRINIOCH. |

1. CLIPPER vraagt, of het juist is, dat een zekere Pater Dr. Ivan HRINIOCH geregeld Nederland bezoekt om les te geven aan het Ukrainisch Grieks-Katholieke Seminarie in Culemborg. Betrokkene zou geregeld elke 2 maanden uit München naar ons land komen voor een verblijf van een week of 2 in Culemborg.
2. CLIPPER zou gaarne vernemen, wat betrokkene's activiteiten gedurende zijn verblijf hier te lande omvatten en of ons iets omtrent zijn politieke overtuiging bekend is.

1-9-50.

Handwritten notes:
Handwritten signature/initials

OD 1277

66.804
09.275-19.1

OP KAART
ACD/UL
DAT: 17-7-50
PAR: 12

13 JUL 1950
ACD! 89076
11 Juli 1950.

VERTROUWELIJK.

10714/130.

Ter voldoening aan het gestelde in Uw schrijven van 26.4.50 no. 70269 wordt bericht, dat ons van doorgaans betrouwbare zijde werd medegedeeld, dat het merendeel der Oekrainers in Nederland, zowel Poolse als Russische, zijn aangesloten bij de Oekrainse Zelfstandigheidsbeweging.

Handwritten: ok, 10714/130

De voorzitter hiervan is genaamd: L. SADOWSKA.

De secretaris; BOROWSKI, wonende te Amsterdam.

Uit het gezellenhuis Sittard zijn lid van deze beweging:

Handwritten: ok
BODNARCZYK, Wasil, geboren 6.3.24 te Spös, Oekrainer, werkzaam op de Staatsmijn Hendrik onder no. 7043;

Handwritten: 10714/130, ok

SOKOR, Leon, geboren 3.3.26 te Dnjepetrofski, Oekrainer, werkzaam bij de O.N.III, en

Handwritten: ok
KRUK, Michael, geboren 15.1.25 te Lwow, Oekrainer, bediende in het gezellenhuis te Sittard.

De contributie bedraagt f. 0.50 per maand.

Zoals gerapporteerd bij schrijven No. 10285/130 d.d.

25.3.50 ontvingen op 21.3.50 Sokor en Bodnarczyk elk twee nummers van de Zeitung der Ukrainischen Selbstständigkeitsbewegung. Deze wordt gedrukt in Duitsland en werd hun toegezonden door O. KUSCHPETO, Ringbaan Oost 207 te Tilburg. Bedoelde beweging zou zich in Nederland uitsluitend bezig houden met het organiseren van zang-, muziek- en dansavonden.

Handwritten: N: 79

B 85597

n.s.v. schr. van Wjlh. no 85597

III/IIIc 6

ONTBEHOORT

VERTROUWELIJK.

Ik heb de eer Uwe Excellentie mede te delen, dat op 20 Mei a.s. een bezoek aan ons land is te verwachten van een groep van 500 in België verblijf houdende Oekraïners.

Dit bezoek houdt verband met de bekende aanslag middels een tijdbom, die op 23 Mei 1938 te Rotterdam op de Coolingsingel werd gepleegd op de toenmalige leider van de Oekraïense Vrijheidsbeweging Konovaletch. Uit het door de Rotterdamse recherche ingestelde onderzoek bleek, dat deze aanslag ten uitvoer was gelegd door een man, vermoedelijk genaamd Welluck, die hoogstwaarschijnlijk in opdracht van de Gevege heeft gehandeld.

Het lijk van de ter plaatse overleden Konovaletch werd op de Algemene Begraafplaats Crooswijk te Rotterdam ter aarde besteld.

Een jaar nadien werd op de dag waarop de moordenslag plaats vond op Crooswijk deze gebeurtenis door een zeer klein gezelschap herdacht. Hierbij was ook de vrouw van Konovaletch, toen reeds te Rome woonachtig, aanwezig.

Door het uitbreken van de oorlog vonden geen verdere herdenkingen meer plaats.

Dit jaar zal zulks opnieuw geschieden en wel op maandag 29 Mei a.s. (2e Pinksterdag). Aan deze plechtigheid, welke zal plaats vinden bij het graf van Konovaletch, zullen naast de in Nederland verblijvende Oekraïners ook 500 Oekraïners uit België, merendeels mijnwerkers, deelnemen.

De Heer Borofsky, secretaris van de Oekraïense Vrijheidsbeweging in Nederland, wonende te Amsterdam, Minervaleen no 36, heeft bij de autoriteiten in Brussel een collectief uitreisvisum aangevraagd voor deze 500 man voor één dag en deze toestemming verkregen.

Om geen opschudding te verwakken en met het oog op Russische spionnen, is als motief voor deze eendagse reis der 500 man naar Nederland opgegeven, een pleziertocht naar de Rotterdamse haven en naar de bloembollenvelden.

Inderdaad staat dit ook op het programma, maar in de

- voormiddag -

Aan Zijne Excellentie:
 de Minister-President
 de Minister van Binnenlandse Zaken
 de Minister van Buitenlandse Zaken
 de Minister van Justitie.

- 2 -

voormiddag van tweede Pinksterdag heeft allereerst te Rotterdam de "Dodenhuide" plaats.

Op dit oogenblik zou men nog wachtende zijn op een collectief inreisvisum vanwege de Nederlandse Rijksvreemdelingendienst.

De dodenhuide op het graf zal een religieus karakter dragen en o.a. worden bijgewoond door Mgr. Buchs en Peter van de Meule, vicarissen-generaal, belast met de zielzorg der Oorlogsvluchtelingen in West-Europa.

HET HOOFD VAN DE DIENST

IV

Mr. L. Minthoven.

Aan: KA-RA
Van: C 8

No.: 85697
Betr.: Oekrainische Beweging in Nederland -
M. BOROWSKY.

5712/7
UITGEBOLKT

Onder verwijzing naar Uw rapport d.d. 15.2.50 Nr. A 263 en mijn nota d.d. 25.4.50 No. 80030 betreffende de in margine genoemde onderwerpen moge ik U verzoeken aan Clipper het volgende te willen berichten.

In de kringen van de hier te lande verblijf houdende emigranten, afkomstig uit Rusland, (voornamelijk uit de Oekraïne), is in de jaren 1947 - 1948 het verlangen ontstaan om te komen tot de oprichting van een Oekrainische Vereniging of een Bond van Oekrainers, in de eerste plaats met het doel een nauwer onderling contact te doen ontstaan.

De voornaamste voorvechter hiervan is de U bekende Michael BOROWSKY (zie mijn nota d.d. 25.4.50 Nr. 80030).

BOROWSKY heeft hiertoe contact opgenomen met voornoemde emigranten, verspreid over het gehele land, waarna men eind 1948, begin 1949 tot de officiële totstandkoming van deze vereniging kwam. In deze vereniging bekleedde BOROWSKY de functie van secretaris.

Het aantal leden bedroeg 2 a 300 personen. Het heeft nimmer in de bedoeling van de vereniging gelegen uitsluitend betrouwbare, dus anti-communistische leden tot de vereniging toe te laten.

Aanvankelijk waren de bestuurders van plan Koninklijke goedkeuring op de statuten aan te vragen, doch hiertoe zijn om onbekende redenen geen stappen ondernomen. In November 1949 heeft de vereniging haar jaarvergadering gehouden in een der zalen van Krasnapolsky te Amsterdam. Aanwezig waren ongeveer 60 a 70 personen.

Het bestuur werd op de vergadering als volgt samengesteld:
Voorzitter: Dr. LIPSKYJ, doctor in de theologie, katholiek priester, wonende te Culemborg in het Oekraïense Seminarie

Vice-Voorzitter: Mevr. Lydie STRUTINSKA, geboren te Kremenez op 14.2.1894, wonende te Amsterdam, Rooseveltlaan 266 hs.

Secretaris: M. BOROWSKY.

Penningmeester: KUSKPETA, student aan de Katholieke Economische Hogeschool te Tilburg.

Assesor: Mevr. SCHARTOWSKA (JA), wonende 's-Gravelandseweg 66 te Bussum.

Het doel van de vereniging is drieledig:

1. het onderhouden van onderling contact,
2. het nastreven van culturele belangen,
3. het behartigen van sociale belangen der leden; (hiervan komt in de praktijk niets terecht).

De te Amsterdam woonachtige leden zijn het meest actief. Zij komen eens per maand bijeen; er worden dan lezingen gehouden en voordrachten en er wordt gedanst.

De vereniging had ook een maandorgaan, waarvan de titel vertaald luidde: "De Zwerver". Vermoedelijk om financiële redenen is de uitgave van dit blad gestaakt.

2 Juni 1950

C 8 AM

00 1277

NOTA
an: KA-RA

Op 9 Juni 1950 is aan Clipper brief CAH/50, 331 (85697) geschreven, waarin hem de inhoud van 85697 dd. 2 Juni 1950 werd medegedeeld.

Lo.6.1950 /g

No. 6729 b-'48.

Alders

17 Mei 1950.

Uw schrijven: No. 74796 d.d. 26-4-'50.

Onderwerp: "De Oekraïense Vereniging".

05 1277

<i>6.608</i>
19 MEI 1950
ACD/ 85-697

OP KAART
ACD/ 4C
DA: 4/50
PAR: 78

no 67520

06. 204
09. 275

VERTROUWELIJK.

In antwoord op bovenaangehaald schrijven en ten ver-
volge op dezerzijds schrijven No. 6729 a-'48 d.d. 20-9-'49
(zie Uw schrijven No. 67520 d.d. 13-9-'49) kan omtrent de
Oekraïense Vereniging (ook wel genoemd Bond van Oekraïners)
het volgende worden bericht:

orig. brief

In kringen van de hier te lande verblijf houdende emi-
granten, afkomstig uit Rusland (voornamelijk uit de Oekraïne)
is in de jaren '47, '48 het verlangen ontstaan, om te ko-
men tot de oprichting van een Oekraïense Vereniging, op de
eerste plaats met het doel nauwer onderling contact.
De voornaamste voorvechter hiervoor was de bekende Michael
BOROWSKY (F), geboren te Klewan, 11.1.'09, voorheen wonende
Beethovenstraat 10-1, thans Minervelaan 36-III te Amster-
dam.

X / I

u-7D-4444

BOROWSKY heeft hiertoe contact opgenomen met voornoemde emi-
granten, verspreid over het gehele land, waarna men eind
'48, begin '49 tot de officiële totstandkoming van deze
vereniging kwam. In deze vereniging bekleedde BOROWSKY de
functie van secretaris.

Het aantal leden bedroeg 2 à 300 personen. Het heeft immer
in de bedoeling van de vereniging gelegen uitsluitend be-
trouwbare, dus anti-communistische, zuiver patriottistische,
leden tot de vereniging toe te laten.

Aanvankelijk waren de bestuurders van plan Koninklijke Goed-
keuring op de statuten aan te vragen, doch hiertoe zijn om
onbekende redenen geen stappen ondernomen.

In November 1949 heeft de vereniging haar jaarvergadering ge-
houden in één der zalen van Krasnapolsky, alhier, Aanwezig
waren toen 60 à 70 personen.

Op deze vergadering is het er tamelijk heet toe gegaan.
BOROWSKY werd van verschillende kanten fel aangevallen, daar
hij enkele leden voor NKVD-spion had uitgemaakt.

In dit verband dient te worden opgemerkt, dat BOROWSKY, al-
hoewel politiek volkomen betrouwbaar, een niet alleen eigen-
wijs man is, doch ook zeer lichtvaardig in zijn oordeel en
verre van objectief; hij ziet vaak spoken. Tevens deinst hij
er niet voor terug, als het gaat om persoonlijke belangen,
iemand, die hem tegenwerkt of in de weg staat, te beschul-
digen van spionage of zelfs, zoals een keer gebeurde met
een hier illegaal verblijvend Oekraïens meisje, dat zijn
liefde niet wenste te beantwoorden, bij de Vreemdelingen-
dienst aan te brengen.

Fel werd BOROWSKY over verschillende van deze dingen aange-
vallen en ook over de maar matige wijze van werken voor de
vereniging. Toch heeft men hem toen bij de bestuursverkie-
zing gehandhaafd als secretaris, uitsluitend om het feit,
dat BOROWSKY belangrijke relaties zou hebben.

Het Bestuur werd op deze vergadering als volgt samengesteld:

Voorzitter: Dr. LIPSKYJ, doctor in de theologie, katholiek priester, wonende te Culemborg in het Oekraïns Seminarie.

Vice-voorzitster:

Mevr. Lydie STRUTINSKA, geboren te Kremeneiz, 14 Februari 1894, weduwe van V. SADOWSKA, wonende Rooseveltlaan 266 huis te Amsterdam.

Secretaris: M. BOROWSKY.

Penningmeester:

KUSHPETA, student aan de Katholieke Economische Hogeschool te Tilburg, geb. 27.6.1903 - *Rusoviska*

Assessor: Mevr. SCHARTOWSKA (JA), wonende 's-Gravenlandseweg 66 te Bussum p/a Mej. Clinge DOORENBOS.

Sedert deze vergadering presteert Borowsky voor de vereniging praktisch nietsmeer, zelfs saboteert hij de zaak, omdat hij zich gekrenkt voelt en in zijn eer en waardigheid aangetast.

Alhoewel tot op heden niet in het bezit van de statuten kan worden gezegd, dat het doel van de vereniging drieledig is:

- 1e. het onderhouden van onderling contact.
- 2e. het nastreven van culturele belangen.
- 3e. het behartigen van sociale belangen der leden; hiervan komt in de praktijk niets terecht.

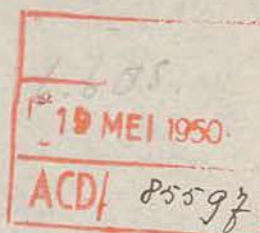
De te Amsterdam woonachtige leden zijn het meest actief. Zij komen eens per maand (Zaterdagavond) bijeen in een zaaltje van het café "t Hof van Holland" aan het Rembrandtsplein, alhier. Er worden dan lezingen gehouden en voordrachten en er wordt gedanst.

De vereniging had ook een maandorgaan, waarvan de titel (vertaald) luidde: "De Zwerver", doch vermoedelijk om financiële redenen is dit orgaan de laatste maanden niet meer verschenen. Een zeer actieve rol in de vereniging te Amsterdam speelt ook een zekere mevrouw BESKERS (Maria KRSCHISCHIEVSKI), geboren te Dja Kovitschji, 29 Juli 1890, echtgenote van Gerardus Johannes BESKERS, geboren te Winterswijk, 13 Augustus 1886, wonende Overtoom 336-III te Amsterdam.)

Voor de oorlog was zij reeds in Nederland. Gedurende de oorlog schijnt de familie BESKERS tamelijk pro-Duits geweest te zijn (een dochter is politiek delinquente). Mevrouw BESKERS bemoeit zich met alle aangelegenheden der vereniging. Zij is een erg praatzieke vrouw, die toch niet helemaal te vertrouwen is. Men zegt b.v.: als het verkeerd mocht gaan (men bedoelt: als de communisten eventueel de baas worden) loopt zij vast over. Zij behoort tot de Russische Orthodoxe kerk (niet die van Dionysius) en doet alle mogelijke moeite, om de Oekraïners af te houden van de van katholieke zijde georganiseerde bijeenkomsten en liturgische plechtigheden.

No: 257.- VERTROUWELIJK.-

12 Mei 1950.-

Onderwerp: "De Oekraïnsche-
Vrijheidsbeweging".-

*Blin. Jahn
Jahn in
Buch. Jahn
Mei. Jahn*

Hiermede moge ik U berichten, dat ik uit betrouw-
bare bron het volgende vernam:

Konovalech

Tweede Pinksterdag, 29 Mei a.s., is de herdenkings-
dag van de moord op de leider van de Oekraïnsche Vrijheids-
beweging: KOLOWALLIZ, die - een 12 à 15 jaren geleden -
op de Coolsingel te Rotterdam door een bomaanslag om het
leven werd gebracht. KOLOWALLIZ ligt begraven op een kerk-
hof te Rotterdam.

Op Tweede Pinksterdag a.s. zal te Rotterdam een
plechtige herdenking van deze aanslag plaats vinden aan
het graf van K., aan welke plechtigheid alle Oekraïners
in Nederland zullen deelnemen, benevens 500 Oekraïners uit
België, merendeels mijnwerkers.

De Heer BOROFSKY, Secretaris van de Oekraïnsche
Vrijheidsbeweging in Nederland, wonende te Amsterdam, Miner-
valaan, No:36, heeft bij de autoriteiten in Brussel een
collectief uitreisvisum aangevraagd voor deze 500 man voor
één dag en deze toestemming verkregen.

Om geen opschudding te verwekken en met het oog
op Russische spionnen, is als motief voor deze eendaagse
reis dezer 500 man naar Nederland opgegeven, een plezier-
tocht naar de Rotterdamse haven en naar de bloembollenvel-
den.

Inderdaad staat dit ook op het programma, maar in
de voormiddag van Tweede Pinksterdag heeft allereerst te
Rotterdam de "Dodenhulde" plaats.

Op dit ogenblik zou men nog wachtende zijn op een
collectief inreisvisum vanwege de Nederlandse Rijksvreemde-
lingendienst.

De Dodenhulde op het graf van KOLOWALLIZ zal een
relegieus karakter dragen en o.a. worden bijgewoond door
Mgr. BUCHS en Pater VAN DE MAELE, vicarissen-generaal, be-
last met de zielszorg der Oekraïnsche vluchtelingen in
West-Europa.".-

Naar mij in dit verband voorts nog werd medege-
deeld, zou in "De Waarheid" van één der laatste dagen, een
artikel zijn verschenen, gewijd aan het werk van de leiding
der Oekraïnsche Vrijheidsbeweging in Nederland, waarin o.a.
de beschuldiging zou zijn gelanceerd, dat Nederland, Sovjet-
burgers in Nederland verblijvende, zou verhinderen naar
Sovjet-Rusland terug te keren en dat genoemde Oekraïners
daarbij de voornaamste rol zouden spelen.-

W.-

UITTREKSEL

Uit : PD 4494

Naam: M.Borowsky

Voor : OD 1277

Naam: Oekrainers en hun organisaties in Ned.

Ag. nr: 80030

Afz. : KARA

Datum: 15-2-50

Aard van het stuk: rapport voor C

Voorzover Clipper bekend hebben de belangrijke Oekrainische Bewegingen dit geldt zowel voor de Communistische als anti-communistische- geen secties in Nederland. Mochten wij gegevens bezitten omtrent een dergelijke Beweging in Nederland, dan zou Clipper die gaarne teneinde te kunnen nagaan, of die Beweging enige connectie heeft met gelijke Beweging elders.

Uitgetr. door: PR

Op aanwijzing van: D VII

Datum: 4-9-50

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

BD 1277

's-Gravenhage, 26 April, 1950

No. : 74796

Bijl.: gene

Optr.: Organisaties van Oekraïnische Vreemdelingen

VERTROUWELIJK

Onder verwijzing naar Uw schrijven No. 67520 d.d. 20 September 1949, waarin U mededeelde, dat Michael BOROWSKI, geboren 11.1.1909 te Kiewan, optrad als secretaris van de te Amsterdam bestaande Oekraïnische vereniging, heb ik de eer U te verzoeken mij omtrent deze vereniging nader te willen doen inlichten.

Ik zal het op prijs stellen doel en werkwijze van deze vereniging te vernemen, wie de bestuursleden zijn en wat er omtrent hen bekend is, als ook of deze vereniging in groter verband (b.v. landelijk) georganiseerd is.

antw: 85697

Het Hoofd van de Dienst,
Namens deze,

Jhr.Mr. J.W.Th. Serraris.

Aan de Heer Hoofdcommissaris van Politie
te Amsterdam

UITTREKSEL

Voor Naam

Origineel in CO 73222 Naam Intern. Veren. v. intellectuele bannelingen.

Volg nr. Ag. nr. Aard van het stuk schrijven

..... Afz. W. Datum 4 Nov. 1949

"

De Oekraïners, die nog tijdens de nationaal-socialistische heerschappij vanuit hun land naar Duitsland en Oostenrijk werden geëvacueerd, zijn erin geslaagd hun onderling verband te handhaven. Zij gaven in Plauen (Saksen) een Oekraïens dagblad uit. Na de Duitse capitulatie zijn de Oekraïeners grotendeels in D.P.-kampen terecht gekomen, anderdeels naar het Westen gevlucht.

In Nederland, de Scandinavische landen, België, en Frankrijk, zijn vrij aanzienlijke kolonies. Hier te lande zijn zij meest werkzaam in de mijnen. Zij het ook, dat "Oekraïner" min of meer een verzamelnaam is van de anti-bolsjewistische vluchtelingen uit Wit-Rusland, Roethenië en Oekraïne.

De zich noemende nationale Oekraïeners zijn het beste georganiseerd, daar zij in meerderheid katholiek zijn en hun eigen clerus behouden hebben. Daardoor worden zij door het kerkelijk verband beter bijeen gehouden.

De hoogste leiding over hun kerkelijke aangelegenheden is opgedragen aan de Belgische Pater-Redemptorist, Dr L. VAN MAELE, die als vicaris-generaal gesteld is over de Oekraïeners in Nederland en de Scandinavische landen.

Hij resideert in het klooster "Kapel in 't Zand" te Roermond en zal - desgewenst - ongetwijfeld gaarne bereid zijn, aan officiële Nederlandse instanties de nodige inlichtingen omtrent de alhier verbijvende Oekraïeners te verstrekken.

Zie PD 6912 / 50320

Uitgetrokken door A.R. Afd./Sectie C II Datum 29.12.49

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 26 April 1950

: 70269
Bijl.: gene

INTEGROERD

Betr.: Oekrainische Bond.

VERTROUWELIJK

Onder verwijzing naar Uw schrijven No. 10242/130 d.d. 20 September 1949 heb ik de eer U te verzoeken mij te willen doen berichten, hetgeen U bekend is, e.g. na onderzoek bekend wordt, betreffende de in de voorlaatste alinea van Uw bovenaangehaald schrijven genoemd Oekrainische Bond in Nederland.

Zo mogelijk werd ik gaarne ingelicht over de namen van de bestuursleden, hun antecedenen, het doel van de vereniging en de wijze, waarop deze Bond is georganiseerd.

ET HOOFD VAN DE DIENST,
Namens deze,

Jhr. Mr. J.W.Th. Serraris.

Aan de Heer J.Th. Merkus,
Commissaris van Rijkspolitie bij de Staats-
mijnen,
Walramstraat 27 - Sittard.

antw: 89076
in. 00 1277

UITTREKSEL

Uit : PD 6493

Naam: Nietchipourenko

Voor : OD 1277

Naam: Oekrainers en hun organisaties in Ned.

Ag.nr: 70131

Afz. : ID Amsterdam

datum: 20-9-49

Aard van het stuk: rapport

Michael BOROWSKI, geboren 11-1-09 te Klewan (Rusland), theologisch student, ongehuwd, wonende Minervalaan 36-III (inwonend) te Amsterdam. Hij heeft de Oekraïense nationaliteit en zijn kerkgenootschap is Gereformeerd. Sedert 1937 verblijft hij in Nederland; hij voorziet in zijn onderhoudskosten door het geven van Russische les en heeft de functie van secretaris van de te Amsterdam bestaande zgn. "Oekraïense vereniging". Hij is een felle tegenstander van het communisme en mag volkomen betrouwbaar worden geacht in politiek opzicht.

Zoals mogelijk te Uwert bekend, moet in Rusland zelf grote Oekraïense verzetsbeweging bestaan, genaamd de "OEPA", welke beweging haar contacten over de gehele wereld zou hebben. Of er in Nederland ook een contact van die beweging bestaat, is tot dusverre dezerzijds niet bekend geworden, hoewel het niet onmogelijk wordt geacht, dat het contact zich a costi bevindt. In hoeverre de Oekraïense verenigingen buiten Rusland verbinding met de OEPA hebben, is evenmin hier bekend. Hoewel dezerzijds pogingen in het werk zijn gesteld, hier iets meer van te weten te komen, hebben deze pogingen tot op heden geen succes gehad, hetgeen, gezien de voorzichtigheid, welke de leden van de OEPA in acht dienen te nemen, niet behoeft te bevreemden.

Uitgetr. door: PR

Op aanwijzing van: D VII

Datum: 4-9-50

Verbihding:

No.870.

Onderwerp: besl.feestavond Ruas.Ukr.Amus.ver.

Datum ontvangst bericht: 6 Juli 1949.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar.

Waardering bericht: betrouwbaar.

Tevens bericht verzonden aan:

Medewerkende instanties: gene.

Ondernomen acties: gene.

Volgno.

11 JULI 1949

ACD/65747

7 Juli 1949.

Op 2 Juli 1949 te 19.30 uur werd in de zaal van Café Concordia, Oostzeedijk 56 te Rotterdam door de Russische Ukrainse Amusementsvereniging "Swoji-Sili", een besloten feestavond gegeven, toegankelijk voor leden en introducés.

De bijeenkomst, bezocht door circa 150 personen, onder wie ca.90 vrouwen, werd met een kort welkomstwoord ingeleid door Stuit, Gijsbert Martinus Huibert, geb:1-4-24 te Rotterdam (bekend), hetgeen in het Russisch werd herhaald door Gontscharoff, Michael (bekend).

Mede waren aanwezig Ortof van het Russische Gezantschap te 's-Gravenhage en van Kassen, Tonny, geb:26-12-26 te Rotterdam (bekend). Deze laatste hield met verschillende aanwezigen godsdienstige gesprekken, waarna hij naam en adres van de desbetreffende noteerde z.g. voor het zenden van lectuur.

Vertoond werd een Russische film, waarin Stalin werd verheerlijkt. Gemusiceerd werd door het reeds bekende balalaika-orkest van de familie Gontscharoff. De film was van zeer slechte kwaliteit, terwijl bovendien het onderwerp de bezoekers weinig interesseerde, hetgeen sommigen duidelijk lieten blijken. Ook maakte het feit, dat enkele leden van de familie Gontscharoff reeds voor de pauze misbruik hadden gemaakt van sterke drank, een slechte indruk. (In het bestuur zijn reeds stemmen opgegaan, inzonderheid die van de voorzitter Stuit, G.M.H., om niet langer met genoemde familie samen te werken.)

De voorzitter sluit te ca.24 uur de bijeenkomst.

Een aantal bezoekers maakten daarna nog gebruik van de gelegenheid tot dansen. -EINDE-
Pc

RUSSISCH - UKRAÏNSE AMUSEMENTSVERENIGING

"S W O J I - S I L I"

U I T N O D I G I N G

Op Zaterdag 2 Juli, des avonds 7.30 uur zal er een feestavond plaats vinden in de zaal van Café Concordia, Oostzeedijk 56. Te bereiken met lijn 1 (Honingerdijk)

Deze avond is strikt besloten.

De leden zullen deze uitnodiging moeten tonen als dit verlangd wordt. Introduce's moeten onderstaand bewijs tonen.

Uitzonderingen worden alléén gemaakt voor Russische en Ukrainse vrouwen met hun echtgenoten, die zich bij de aanvang van de avond als lid der vereniging in laten schrijven.

Voor ons koor kunnen nog enkele leden toegelaten worden.
Iedere Woensdagavond repetitie in de zaal: Goede Hoopstraat 38b (bij Putselaan hoek Maashaven).

Onze avond biedt een zeer gevarieerd programma: Film - Tombola - Balalaika-orkest enz.

BAL NA.

Komt U allen op tijd

Zaal open 7 uur.

Namens Het Bestuur

secc. D. Rijedijk.

Rosestraat 304a 2x.

PD 8499

Introductie voor:

Naam:.....

Geintroduceerd door:

Naam:.....

Swoji-Sili

Introductie voor:

Naam:.....

Geintroduceerd door:

Naam:.....

Swoji-Sili

No. 1315/B.2

Co 48270

007/1277

Naar aanleiding van Uw brief dd.
1 December 1948 No. 48270, Betreffende
G.Schoots, en ten gevolge op mijn brief
dd. 16 December 1948 No. 1315/B.2, ⁵¹⁷⁷²
heb ik de eer U als bijlagen dezès te
doen toekomen een aantal Russische dag-
bladen en tijdschriften, welke door
G.Schoots, Hoveniersweg 107 alhier,
ontvangen zijn.-

Tiel, 29 Juni 1949.

Akkoord 51772. af

NOP KAART
ACD/4 10
DAT: 19/6/49
PAR: <i>MM</i>

Volgno.
1 JULI 1949
ACD/65209

Bijlagen van C naar P. B.

GEMEENTE-POLITIE

TELEFOON K 3450 No. 444

Co 61980

Volgno.

9 JUNI 1949

ACD/63751

CULEMBORG, den 8 Juni 1949

No. 28 GEHEIM.

Bericht op schrijven d.d. 2 Juni 1949, no. 61980.

Bijl.: ---

Onderwerp: Pater Ludwik MINA.

Typ.: Be.

Naar aanleiding van Uw bovenvermeld schrijven, heb ik de eer U te berichten, dat Ludwik MINA, geboren te Kruhla, 24 Augustus 1900, thans verblijvende als Pater (Professor) in het Seminarie van de Paters Augustijnen te Culemborg, Ridderstraat 42, zich te Culemborg bevindt in het kader van de alhier verblijvende uit de Oekraïne gevluchte studenten, en belast is met het geven van onderricht en opleiding der Oekraïense studenten.

Hij heeft zich in deze gemeente gemeld op 30 November 1948, komende uit België, en hij zou alhier niet blijvend zijn gevestigd.

Op deze vreemdeling heeft betrekking een schrijven van het Hoofd van de Visadienst te 's-Gravenhage van 21-10-48, no. MV 69615 en mijn daarop gegeven antwoord bij brief van 23-10-48, no. 3051, en beslissing van het Hoofd van de Visadienst dd. 10-11-48, no. MV 69615, gericht aan de Heer Consul Generaal der Nederlanden te Brussel, betreffende; geen bezwaar tegen het verlenen van een visum op het paspoort van de vreemdeling Ludwik MINA, geboren 24 Aug. 1900.

Bij aanmelding alhier was deze vreemdeling in het bezit van een passeport Provicoire Republika Ceskoslovenska no. 55437/32 A/48, afgegeven te Frankfurt 9 Juni 1948, geldig tot 9 juni 1949, waarin visum met machtiging Visadienst afgegeven door Ambassade der Nederlanden te Brussel, dd. 23-11-1948; binnenkomst in Nederland uiterlijk binnen twee maanden na 23-11-1948.

Hij is thans in het bezit van een paspoort voor vreemdelingen, afgegeven onder nr. 013760, door Commissaris der Koningin in Gelderland, dd. 13 April 1949, geldig tot 12 April 1950, waartegen geen bezwaar bestond vanwege Hoofd Rijksvreemdelingendienst, bij kanttekening no. id 13833, 's-Gravenhage 18-4-1949.

Verder is mij niets ten aanzien van deze vreemdeling bekend.

De Corpsoef van Gemeentepolitie,

W.F. Bergenhenegouwen.

Aan

Hoofd van de C.V.D.

den Heer

bij het Ministerie van Algemene Zaken

te

's-Gravenhage.

MINISTERIE VAN ALGEMEENE ZAKEN.

's-Gravenhage, 2 Juni 1949.

No. 61980.

Onderwerp: Pater Louis MINA.

G E E I M.

UITGEBOKT

Van betrouwbare zijde werd mijn aandacht gevestigd op de te Culemborg verblijvende: Pater Louis MINA, wonende Ridderstraat 42, aldaar.

Ik moge U verzoeken mij te doen berichten hetgeen U omtrent bovengenoemde bekend is.

Voorts zou ik het op prijs stellen te vernemen, of deze pater zich te Culemborg bevindt in het kader van de te Uwent woonachtige, uit de Oekraïne gevluchte studenten, dan wel of hij blijvend in Uw gemeente gevestigd is.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
Namens deze:

Aan de Heer Corpschef van Politie
G U L E M B O R G.

J.G. Crabbendam.

A F S C H R I F T

V I S A D I E N S T

Vr. No. MV. 76636

's-Gravenhage, 6 Mei 1949
Raamweg 47
Tel. 183980-183989
183940-183944

telefonisch onderhoud
Bevestiging ~~maximaal~~ d.d. 4-5-1949

13 MEI 1949

Betreffende: visumaanvraag

61980

Ter bevestiging van mijn bovenvermeld ~~maximaal~~ ^{telefonisch onderhoud} heb ik de eer
Uhoogedelgestrenge te berichten, dat mijnerzijds geen bezwaar be-
staat tegen het verlenen van een visum op het paspoort van de
vreemdeling

Albert MINA geboren 16-9-1916 en **Lumulde KOENINGOVA**
geboren 13-2-1928, Tsjechische nationaliteit.

Doelen: het kerkelijk huwelijk van deze vreemdelingen in het
Klooster van de Paters Augustijnen te Culemborg te doen plaats
vinden door L.Mina.
wonende

geldig voor maximaal **8** dagen.

Ik moge U derhalve verzoeken op deze visumaanvraag welwil-
lend te willen beschikken.

Als voorwaarde wordt gesteld, dat de terugreisvergunning min-
stens één maand langer geldig is dan de duur van het te verlenen
visum, terwijl daarin ware op te nemen de verplichting zich bin-
nen 2 x 24 uur te melden bij het Hoofd van plaatselijke politie te
Culemborg.

Afschrift - ter informatie - aan het Hoofd van plaatselijke
Politie te **Culemborg** met verzoek op het tijdige vertrek
van bedoelde vreemdeling te willen toezien.

Adres waarheen betrokkene zich te Uwent zal begeven:
Pater Louis Mina Radderstraat 42.

Het Hoofd van de Visadienst,
w.g.A.Oosterveld.

AAN: de Heer Cónsul Generaal

der Nederlanden Afschrift ter informatie aangeboden aan het Ministerie
te PARIJS. van Algemene Zaken.

Het Hoofd van de Visadienst,

Oosterveld

Oekrainse priesters Herleven in ballingschap onder vrije mensen

„Kravchenko schreef nog te weinig!”

CULEMBORG, 3 Mrt (G. v. L.) — Met hun aangrijpende polyphone zang hebben de Oekrainse priester-studenten, die het vorig jaar naar ons vrije land zijn uitgeweken, onlangs getuigd voor een ander slachtoffer van godsdienstvervolging: kardinaal Mindszenty. In het Amsterdamse Concertgebouw heeft Katholiek Nederland deze bannelingen toegejuicht op een wijze, die niet kon worden misverstaan. Zij maken naam, deze jonge mannen; en een zakelijke impresario zou met hen succesvol op tournee kunnen gaan. Dit was onze gedachte, die wij in een vraaggesprek hebben voorgelegd aan een van hun geestelijke leiders. dr. Sopulak. Wij troffen hem in het geïmproviseerde seminarie van de paters Augustijnen te Culemborg, waar de veertig studenten — mede dank zij de tussenkomst van kardinaal De Jong — zich voorbereiden op het priesterschap. Behoudens twee Redemptoristen, zijn allen wereldheren, die straks zelfs naar Amerika en Canada zullen worden uitgezonden, om er zielzorgers te zijn over duizenden Oekrainers, die verspreid over de wereld wonen. Om deze gewichtige reden kunnen zij niet voor zanguitvoeringen beschikbaar zijn. Mochten ooit de grenzen van hun land weer veilig zijn, dan keren zij ongetwijfeld tezamen terug. Want het eigen land kan priesterlijke hulp best gebruiken.

Wanneer die terugkeer mogelijk zal zijn? Dr. Sopulak kon het ons niet voorspellen; maar wel was hij bereid in te stemmen met een deel uit het jongste Lichtbaken van Henri de Greeve, waaruit wij hem vertaalden, dat het communistisch geweld niet altijd stand kon houden.

Hij herinnerde er aan, dat het Russische volk in hoofdzaak uit boeren bestaat, godsdienstig van aard, die zelfs nu wel eens openlijk voor het christelijk geloof durven getuigen. Dat was bijvoorbeeld, toen het bolsjewistisch regiem de Zondag had afgeschaft, maar het gelovige volk nochtans wist terug te grijpen naar uitvoering van de christelijke kalender.

Bolsjewistische pelgrims!

De Sovjetregering was de eerste, die de staat Israël heeft erkend. En toen zag men de bolsjewisten naar de heilige stad komen. Men had hen voorgesteld als pelgrims, maar zij waren niet anders dan Russische agenten, die geen geestelijke gesprekken kwamen voeren, doch zuiver politiek waren ingesteld. Hoe kon het anders bij lieden, die nog zeven miljoen mensen vasthouden in hun concentratiekampen, mensen, die vervolgd worden, de priesters het allereerst. Het is nog altijd zo: dat eenieder wordt bestreden, die niet Russisch leeft en handelt.

Intussen hebben de Russische soldaten, die meer westelijk hebben gestreden, wel gemerkt, dat het elders in Europa heus wel beter is dan in hun eigen „heilstaat”. Vandaar, dat zich overal partizanen bevinden, die op de duur een geweldige handicap vormen voor de bolsjewistische machtsvoltrekking.

Over die „heilstaat” hoorden we merkwaardige staaltjes. Onder de steeds terugkerende druk en bedreiging worden knappe geleerden belemmerd, uitvindingen te doen, die toch eigenlijk de eer van het land zouden moeten bevorderen. En het

eenvoudige volk, dat ooit een hemel op aarde had verwacht ziet wel duidelijk, hoezeer het wordt bedrogen. Als men bijvoorbeeld de woningtoestanden ginds met die in Nederland vergelijkt, kan — ondanks het woningprobleem voor vele van onze landgenoten — worden geconstateerd, dat hier een enkele familie doorgaans kan beschikken over meer kamers; maar bij de Sovjets is het zo, dat meerdere families het soms moeten stellen met één enkele kamer.

Dit alles bracht ons tot de vraag,

hoe dr. Sopulak oordeelde over het boek van Kravchenko: Ik verkoos de vrijheid. Kort en krachtig was het rechtstreekse antwoord: Wat in dat boek staat, is nog te weinig!

Onze gastheer in het Culemborgse seminarie meende echter te moeten waarschuwen voor generalisering. Men mag niet alles schuiven op rekening van wat wij hier communisme noemen, maar wel op het bolsjewisme, dat er de slechte vorm van is.

De bekroning op ons onderhoud was het bijwonen van een plechtige heilige Mis in de kapel van het klooster, die door het oprichten van een bescheiden ikonostasis voor de viering van de heilige geheimen volgens de oosterse ritus was geschikt gemaakt.

Deze plechtigheid geschiedde in de oud-Slavische taal, een van de vijf en twintig, die in Rusland worden gesproken. De zeven priesters, die als leermeesters over de studenten zijn aangesteld, droegen dit heilig offer op in concelebratie, dat wil zeggen, dat zij gezamenlijk celebreeerden, maar ieder volgens eigen intentie. Het was een treffende plechtigheid, vol liturgische schoonheid en bewegelijkheid. Wij troffen het, dat een typische volksmis werd opgedragen, met vierstemmige zang, in dezelfde machtige uitvoering, zoals die in Amsterdam had geklonken, en die men ook Zondag na Pasen kan horen via de K. R. O., als de Oekrainse gemeente in Culemborg op plechtige wijze het Paasfeest naar oosters gebruik zal vieren.

BOEK. No. 01277
GRT.: Gaz van Limbu
DATUM: 5-3-49
PAR.: _____

RVD

Tiel

48270

OP KAART
ACD/470
DAT: 19/12/48
PAR: WLV

08 1277

20 DEC 1948

VED/ 51772

1315 / Be

01/12/48

Zie ook bijlagen
CO-76027 en 6209

In antwoord op Uw brief dd. 1 December j.l. No. 48270, betreffende G.Schoots, heb ik de eer U te berichten, dat deze thans woonachtig is, Hoveniersweg 107 alhier.

Beiden op kaart

G.Schoots is gehuwd met Kopatsch, Xenia Maria, geboren 21 Februari 1922 te Dnjepropretrowsk (Rusland), die voorheen de Russische nationaliteit bezat.-

Door bemiddeling van een der Paters Dominicanen te Tiel ontving Schoots of liever zijn echtgenote een Russisch maand-schrift, getiteld "Leven met God" en uitgegeven te Brussel. Dit maandblad wordt thans evenwel niet meer uitgegeven.

Zie ook bijlagen

Gedurende de laatste tijd worden aan Schoots toegezonden door een Instituut van de C.P.N., gevestigd op het Frederiksplein te Amsterdam, pakken Russische kranten, waarop hij noch zijn echtgenote geabonneerd is en waarvoor door hen ook niets betaald wordt.

Deze Russische kranten moeten volgens verklaring van mijn inlichtingengever ongeveer dezelfde inhoud hebben als "De Waarheid".

o.l.

Het gezin Schoots is goed Katholiek en van extremistische neigingen is nimmer iets gebleken.

o.l.

Toen mijn inlichtingengever het gesprek op deze kranten bracht deelde Schoots mede, dat hij een dezer dagen de toezet van deze kranten zou berichten, dat hij op deze rommel geen prijs stelde.

Tiel, 16 December 1948.

[Handwritten signature]

Het mannenkoor der Oekraïense Priesterstudenten uit Culemborg (Ned.)

DGSR. No.: _____
 CRT.: *Cazet van Ant*
 DATUM: *15-2-49*
 PAR.: _____

Zoals reeds gemeld, heeft Katholiek Nederland op Maandag 14 Februari in het Concertgebouw te Amsterdam een grote meeting gehouden uit protest tegen het grove onrecht, dat de Prins-Primaat van Hongarije, Zijne Eminentie Josef Karámaal Mindszenty, in Boedapest wordt aangedaan. De Oekraïense priesterstudenten uit Culemborg hebben deze betoging een bijzonder cachet verleend door een aantal volksliederen ten gehore te brengen uit een grensland van het ge-sovjeteerde Hongarije. Wie deze gevluchte burgers uit de Sovjet-Oekraïne zijn, hoe zij in Nederland terecht zijn gekomen, wat het doel van hun studie is, vertelt een verslaggever in onderstaand speciaal artikel.

koorleider Antonowytsch, die vroeger aan de opera van Lemberg verbonden is geweest, treedt af en toe op met Oekraïense liederen en opera-aria's (o.a. voor Radio Hilversum).

SCHLOZ HIRSCHBERG

Hoe zij hier terecht zijn gekomen? De oorlog bracht de meeste studenten in 1942-43 naar Duitsland, precies als hun collega's van onze eigen universiteiten: als

Culemborg, 8 Febr. — Sedert een maand of tien verblijven hier in het klooster van de Paters Augustijnen een veertigtal verplaatste studenten uit Galicië en de West-Oekraïne, die zich allen op het priesterschap voorbereiden. Straks, wanneer zij de tonsuur dragen, staat hun een grote, apostolische taak te wachten. Zij zullen als wereldpriesters uitzwermen naar alle delen van West-Europa en de Verenigde Staten, waar zich tienduizenden Oekraïners bevinden, die in zware, geestelijke nood verkeren.

Cijfers? In Engeland werken momenteel 20.000 emigranten uit de Oekraïne aan een nieuw bestaan. Allen tezamen beschikken er slechts over 15 priesters. Eenzelfde aantal geestelijken (Redemptoristen) waakt in België over het geestelijk peil van 15.000 Oekraïners. In Duitsland leven nog 100.000 Oekraïense D.P.'s, aantal priesters onbekend.

In Engeland is de nood onder hen, die gisteren nog «verplaatste personen» waren in een of ander Duits kamp, het grootst en dringendst. Geen wonder, dat de eerste twee kandidaten, die een maand geleden (7 Jan.) in Culemborg tot priester werden gewijd, binnenkort in Harwich aan land zullen gaan.

WESTERSE TYPES

De Oekraïense studenten hebben in de kleine, oude stad Culemborg nu eindelijk de rust en bezinning gevonden, die hun studie vraagt. Ver van vaderland en familie, op de grens van het Neder-Betuwsche en het Utrechtse, wijden zij zich op het ogenblik aan het jaar theo-

Een Oekraïens dorp is meestal zuiver en zindelijk. Dit bewijzen deze nette huisjes.

logie, dat zij nog nodig hebben. De meeste studenten zien er, nog half in burger gekleed, als weinig opvallende, Westers-intellectuele types uit, ware het niet, dat hun onverstaanbaar Oekraïens taaltje hen toch verradt als Oost-Europese vreemdelingen. Maar ook buiten hun taal konden zij Tsjech of Hongaar zijn. Slechts een enkeling heeft iets van een Dostojewski-uiterslijk.

De enige Westerse taal, die zij spreken, is Duits. Frans, Engels of Nederlands zijn zij nog niet machtig, al verwachten zij daar binnenkort lessen in. Hun nationaliteit is niet opgehelderd. De professoren zijn nog Oostenrijker geweest n.l. vóór 1918, daarna zelfs nog een tijdje Pool.

De Sovjet-Unie beschouwt hen als «ontrouwe» burgers en Radio Moskou heeft hen reeds verschillende malen als «verraders» bestempeld. De Russische ambassade in Den Haag laat hen tot nu toe met rust.

Regelmatig onderhouden de Oekraïense studenten contact met Nederlandse priesterstudenten en gezinnen in Warmond en Roermond, waar zij hulp ontvangen met hun boeken en hun studie. Voor de rest hebben de studenten van Culemborg weinig afwisseling. Hun enige sport is korfbal, met een beetje tuin-voetbal.

KLIMAAT

Het klimaat valt hun niet mee. Oekraïners zijn een continentaal klimaat gewend en dit hier is hun te mild en te vochtig. Zij zouden gaarne wat sneeuw en ijs zien. De meeste studenten zijn zeer goede schaatsenrijders.

Ook geestelijk zijn zij — om eerlijk te zijn — niet helemaal geacclimatiseerd. De studenten uit de Oekraïne voelen zich nog zeer verbonden met het verre vaderland. Zij hebben angst en zorg voor hun familie, met dewelke zij zich niet meer kunnen verenigen. Het heimwee welt op stille uren sterk op en zij zien zich als ontwortelden.

KOOR

Een heel verzet is voor velen het vierstemmig mannenkoor. Een zwaargebouwde, joviale Oekraïner, de muzikleraar en leek Antonowytsch, heeft hier in Culemborg een groep van 22 zangers bij elkaar weten te krijgen, die zich in verschillende plaatsen van Nederland o.a. in Eindhoven, Den Bosch, Nijmegen (Nebo), Venlo en Hilversum (radio) reeds vele vrienden hebben verworven. Het Oekraïense studentenkoor brengt godsdienstige en volksliederen ten gehore op bijeenkomsten, die een charitatief of ander, niet-commercieel, karakter dragen. Alleen de

dwangarbeider in de oorlogsin-
 dustrie of direct als tijdelijk gast
 in een concentratiekamp. Begin
 1946 kwamen zij op Schloz
 Hirschberg in Duitsland bijeen om
 daar hun studie in geordend ver-
 band, d.w.z. onder leiding van
 Oekraïense professoren en leraren
 te hervatten. Apostolisch visitator
 werd pater Wojakowsky.

Op bevel van Monseigneur Jax
 Bucko in Rome, met goedkeuring
 van Minister van Maarseveen in
 Den Haag en met medewerking
 van de International Refugee Or-
 ganisation (de I.R.O.) in Duits-
 land en pater van der Maele in
 Roermond, kwam de groep — 50
 man studenten en priester-pro-
 fessoren (Redemptoristen) —
 naar Culemborg. Vier studenten
 zijn op 7 Januari j.l. reeds tot
 diaken gewijd (één rang beneden
 priester).

WAAROM NIET TERUG?

Nog een laatste vraag: waar-
 om gaan zij niet naar de Oekraïne
 terug, waar nog altijd 4 miljoen
 katholieken wonen (onder de 30
 miljoen Oekraïners, volgens een
 statistiek van 1939)? Het an-
 woord is heel gemakkelijk. De
 priesterstudenten van Culemborg
 storen zich niet aan de richtlijnen
 van de Russische kerk. De Grieks-

Katholieke Kerk, waartoe zij behoren, is in de Oekraïne geliquideerd. Alle Grieks-Katholieke Bisschoppen zijn geïnterneerd. Twee van hen werken onder moeilijke omstandigheden in Workula, aan deze zijde van de Oeral, waar zich een groot concentratiekamp bevindt. De een in een smidse, de ander in een spinnerij.

CONCENTRATIE-KLOOSTERS

Ook een illegale terugkeer biedt weinig vooruitzichten. Wie gegrepen wordt, gaat naar speciale concentratiekampen voor priesters, de z.g. concentratiekloosters in de bossen van Galicië. Vlak voor Kerstmis 1948 is een Redemptorist uit een dergelijk klooster via Praag per vliegtuig in Brussel aangekomen. De Sovjets hebben hem laten gaan, omdat hij de Belgische nationaliteit bezat (d.w.z. binnen zoveel uren aan de grens, zonder geld of goed). Hij heeft zijn ordebroeders in West-Europa gewaarschuwd voor de concentratiekloosters, waar de bewoners ondermeer louter willekeurig ondervraagd worden en hun priesterschap bespot wordt.

Hoe sterk het verlangen naar een weerzien met ouders of familie soms ook is, niemand van de studenten in Cukemborg heeft op het ogenblik het voornemen om vrijwillig naar de Oekraïne terug te keren.

* J. VERBEEK.

P.I.D. No. 192/48. (D)

Onderwerp: Wolf.

Uw schrijven dd 1-12-48 No. 48270.

05/12/77
OP KAART
ACD/4 13
DAT: 19/12/48
PAR: (14)

Volgno.

14 DEC 1948

-51472

Beiden op kaart toevoegen

In antwoord op uw bovenaangehaald schrijven heb ik de eer U te berichten, dat aan het adres Westfrankelandsestraat 60a te Schiedam woonachtig is:

Jacobus Frederik van der WOLF, geboren te Rotterdam 13-7-1924, van beroep arbeider gemeentewerken te Schiedam.

Hij is op 7 November 1945 te Schiedam gehuwd met : Raisa GORODOWIKOWA, geboren te Warchina-Olechawaja (Rsl.) op 24-8-1926. Zij is Nederlandse door huwelijk geworden. Op 22-10-1945 kwam zij naar Nederland, komende van Frankfurt a. M.

Bovengenoemde J.F. v.d. Wolf heeft deze vrouw tijdens de bezettingsjaren in Duitsland leren kennen. Omtrent v.d. Wolf is niets op politiek gebied bekend, integendeel, de ingekomen berichten luiden zeer gunstig. Omtrent zijn vrouw konden nog geen nadere inlichtingen worden ingewonnen. Wel is inmiddels bekend geworden dat zij inderdaad buitenlandse bladen ontvangt. Hierover zal vermoedelijk binnen 14 dagen nader bericht kunnen worden verwacht.

J.F. v.d. Wolf is de Russische taal niet machtig.

Schiedam 10 December 1948-

JNS

his 52308

C.V.D.

B IX Geheim.

Volgno.

8 DEC. 1948

ACD/50839

Op Maandag 29 November 1948, om 20.00 uur, werd alhier in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15, een culturele avond gehouden, waarvan de opbrengst ten goede zou komen aan het sociaal werk onder de Slavische emigranten.

De avond werd georganiseerd door B. van HONSHOTEN, wonende alhier Thomsonlaan 105.

Deze zou voor de Rooms-Katholieke kerk werken onder genoemde emigranten.

Het programma vermeldde Slavische kerkmuziek, Russische en Oekraïense volksliederen, declamatie en Klassieke en Karakterdansen.

Het koor stond onder leiding van J. VAN DER HEYDEN. Regie had HENK ZOUTENDIJK

Aanwezig waren circa 240 mensen.

Er werd uitsluitend Nederlands gesproken. Behalve het inzamelen van gelden tracht men ook, van R.K. zijde, voor de Wit-Russen een cultureel centrum te vormen, met de bedoeling om de oud-Russische gebruiken in ere te houden

Op bedoelde avond werd Slavische kerkmuziek ten gehore gebracht. Voorts werden Russische en Oekraïense dansen ten beste gegeven.

Opgemerkt werden een twaalftal R.K. geestelijken. Aanwezig zou ook geweest zijn Monseigneur SCHNEIDER, de Bisschop van Makassar.

Op het toneel was een zangkoor, bestaande uit 13 dames en 5 heren, in Oekraïense (Russische) klederdacht.

Propaganda werd niet gevoerd.

HENK ZOUTENDIJK verklaarde de liederen, welke verband hielden met de mis en het misoffer.

Aanwezig waren ook een drietal geestelijken in het ornaat, naar men verklaarde, van de Grieks-Katholieke Kerk.

Het geheel droeg een besloten karakter.

Programma en toegangsbewijs worden hierbij overgelegd

's-Gravenhage, 1 December 1948.

Aan H.B.

Overgeronden via ACD
aan Wouda en B III.
1-12-48
B II

Programma

Medewerkenden:

Op kaart 1 | Mevrouw K. ROOF-
IWANOWSKAJA

Voormalig Solodanseres van
het „Ballet de Monte Carlo”

Op kaart 1 | BYZANT. SLAV. KOOR
onder leiding van

| HANS v. d. HOMBERG

REGIE: HENK ZOUTENDIJK

1ste deel.

1. Kerkmuziek volgens de Byzant. Slav. ritus, uit de Liturgie van de H. Joh. Chrysostomus.
2. Declamatie.
3. Variatie uit het ballet van Faust.
4. Polka van Edouard Strauss.
5. Oekraïense liederen en dans.
Dance Rituelle sur feu
6. Danse Mutual del Fuego van M. de Falla.
7. Melodie in F. van F. v. Rubenstein.
8. „Dance Macabre” van Saint Saëns.
9. Kerkmuziek volgens de Byzant. Slav. ritus, uit de Liturgie van de H. Joh. Chrysostomus.
10. „Stervende Zwaan” van Saint Saëns.

PAUZE

2de deel.

Russ. Oekraïensisch tableau.

Beroza.

Stenka Razin.

Dagestanische dans.

Wdol da po recke.

Razbojniki.

Hongaarsche Rapsodie van Fr. Liszt.

Molis Kunak.

Sprookje.

Uhar Kupec.

Oekraïense dans.

Slotdans.

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

No.: 48270

B

Ond.: Wolf

IIIe/IIIi 3

001277

's-Gravenhage, 1 December 1948.

UITGEBOEKT

GEHEIM

n.a.v.schr. No. 48270 v.ID Rotterdam

Mede te Uwer informatie heb ik de eer U te berichten, dat, volgens hier berustende voor October 1948 geldige gegevens, zekere WOLF, wonende West Frankelandsestraat 60 te Uwent geabonneerd is op een of meer Russische dagbladen of tijdschriften.

Ik moge U verzoeken, mij wel in kennis te willen doen stellen met de politieke antecedenten en personalia van voornoemde WOLF, waarbij ik, zo mogelijk, tevens gaarne zal worden ingelicht over naam en aard van de Russische bladen, waarop hij geabonneerd is.

Indien betrokkene de Russische taal niet mocht beheersen, zal ik tevens gaarne vernemen, voor welk doel de bladen door hem ontvangen worden.

Het Hoofd van de Dienst
namens deze:

Aan de Heer
Commissaris van Politie
te
SCHIEDAM

III
J.G. Crabbendam

A 51472

Bewijs v. Toegang

L. S.

Wij nodigen U vriendelijk uit voor een Culturele avond, waarin U een gevarieerd programma aangeboden wordt, bestaande uit:

SLAVISCH KERKMUZIEK

RUSS. EN OEKR. VOLKSLIEDEREN

DECLAMATIE

KLASSIEKE- EN KARAKTERDANSEN

Het Koor staat onder leiding van de Heer J. v. d. HEIJDEN.

De regie heeft HENK ZOUTENDIJK

De opbrengst komt ten goede aan het sociaalwerk onder de Slavische emigranten. Deze avond wordt gehouden in de grote zaal van **8 u v r**
PULGHRI STUDIO, LANGE VOORHOUT 15, DEN HAAG, OP MAANDAG 29 NOV. A.S.

B. v. Honschooten

THOMSONLAAN 105, DEN HAAG

UITTREKSEL

Uit : PD 6912

Naam: A.H. van SAS

Voor : OD 1277

Naam: Oekrainers en hun organisaties

Ag.nr: 50320

Afz. : ID Rotterdam

datum: 22-11-48

Aard van het stuk: rapport

blz. 2.

Door contact avonden van de Oekrainers en Russische gelovigen is men in contact gekomen met de navolgende personen:

Gontscharoff, Alex, geboren 4-6-21 te R'dam, bouwkundig tekenaar, wonende te Rotterdam, Riederlaan 87 b.

Gontscharoff, Michael, geboren 3-10-94 te Riepovka (Rusland) granietwerker wonende te R'dam, Riederlaan 87 b

Gontscharoff, Arie, geboren 5-7-25 te R'dam, terrazzowerker en zijn echtgenote Sawitskaja, Wera, geboren 25-12-24 te Loudschitsy (Rusland) beiden wonende te Rotterdam, Parallelweg 31b: en

Rijsdijk, Dingeman, geboren 10-9-23 te R'dam, arb. Gem. rein. dienst, wonende te Rotterdam, Rosestraat 304a.

Deze personen zijn communistisch georiënteerd en staan zeer waarschijnlijk in verbinding met de Russische Ambassade. Teven zou Pater Dyonisius uit Den Haag reeds een paar maal bij de fam. Gontscharoff op bezoek zijn geweest. Bovengenoemde Rijsdijk is met die familie dik bevriend en laat zich vermoedelijk voor een en ander gebruiken.

Deze mensen hebben op de repetities van het volkszangkoor enige spektakel gemaakt, hielden b.v. ongevraagd Russische declamatie's en redevoeringen wat tengevolge heeft gehad, dat zij door het comite tot het houden van samenkomsten niet meer worden uitgenodigd.

Het laatst werd een contactavond gegeven in cafe Concordia, Oostzeedijk 86 alhier, op 5-11-48. Op deze avond werden enkele tekenfilmpjes vertoond, beschikbaar gesteld door het St. Franciscus Liefdewerk, terwijl Russische gramafoonplaten ten gehore werden gebracht, die het eigendom zijn van Pater Micheas. De Gontscharoff's, Sawitskaja en Rijsdijk waren, hoewel niet uitgenodigd, ook op deze avond aanwezig, in gezelschap van een Russisch meisje uit den Haag, van wie vermoed wordt, dat zij door Dyonisius is gestuurd. Op deze avond hebben deze mensen, ondanks het protest van Pater Micheas, een aantal adressen verzameld. Sommige Russen weigerden hun adres op te geven.

Voorts zouden de Gontscharoffs momenteel voorbereidend werk doen door op huisbezoek te gaan, teneinde Dyonisius in de gelegenheid te stellen binnenkort Russisch Orthodoxe Liturgien te gaan houden.

Door Rijsdijk, voornoemd is bereids gen aanvraag bij de afdeling Drankwet en Vermakelijkheden ingediend tot een in December te houden contactavond voor Russische en Oekrainische vrienden.

De godsdienstoefeningen en contactavonden van Pater Micheas worden thans bezocht door ongeveer 50 personen.

Uitgetr. door: PR

Op aanwijzing van: C II

Datum: 2-8-50

Notitie voor HC.

bij Co 40707.
(n.a.v. antwoord Goossen 48525).

- I. In onze brief 40707 dd. 23-7-'48 stelden wij (na een uitvoerige uiteenzetting over onze "security"-bezwaren), de volgende concrete vragen over de in Culemborg verblijvende Oekrainers:
- op welke wijze hebben deze Oekraïense profs en studenten Nederland betreden-
 - op welke papieren en door wie verstrekt hebben zij gereisd-
 - hoe heeft hun ontsnapping uit het door de Sovjet-Unie bezet gebied plaatsgevonden-
 - wat was de directe aanleiding tot hun vlucht-
 - welke hulp hebben zij bij hun ontsnapping gehad-
 - hoe was hun reisroute-
 - tevens werd gevraagd, deze intellectuelen in het algemeen te ondervragen over de toestanden achter het ijzeren gordijn.

In onze brief 44432 dd. 26-8-'48 stelden wij, n.a.v. een persbericht, de vraag op welke wijze een andere groep, te Wittem verblijvend, in Nederland was toegelaten.

Deze laatste vraag kan verder buiten beschouwing blijven, omdat uit een brief van de RVD blijkt, dat het dezelfde groep betreft, waarvan enige leden hun vakantie in Wittem hebben doorgebracht.

- II. De Heer Goossen beantwoordt onze brieven dd. 27-10-'48 (48525), waarbij *als* bijlagen gevoegd zijn:
- twee brieven van de PG te Arnhem-
 - een "ambtsbericht van het Hoofd van de RVD"-
 - een aantal kaarten met personalia-
 - een brochure-
 - een geïllustreerd blad-
 - een krant-
 - een min of meer uitgebreid, anoniem verslag over de toestanden in de Oekraïne en over de wederwaardigheden van de Oekraïense theologen in kwestie.

- III. a. Uit het anoniem verslag blijkt, dat, voorzover het de studenten betreft, zij voor het grootste deel tijdens de oorlog als dwangarbeiders naar Duitsland zouden zijn gebracht; enigen zouden wegens lidmaatschap van het illegaal verzet in concentratiekampen gezeten hebben. De professoren zouden echter naar het Westen gevlucht zijn wegens de vervolging door de Sovjets van de Oekraïense Katholieke kerk. Als reden, dat de studenten (dwangarbeiders en leden van het voormalig verzet), niet naar de Oekraïne zijn teruggekeerd, wordt naast de kerkvervolging, opgegeven, dat alle uit het Westen terugkerende personen, soldaten zowel als gedeporteerden, onmiddellijk ~~naar~~ naar Siberië worden verbannen. Met uitzondering van de professoren is er dus van een recente vlucht uit de Sovjet-zone geen sprake. Zij zijn bevrijd door de geallieerde troepen en hebben daarna in Februari '46 in Beieren een seminarium gesticht met behulp van de UNRRA. Na een jaar trok de UNRRA zich terug en werd ondersteun-

ondersteuning genoten van de USA-militaire regering en van de "Amerikanischer Wohlfahrtsverein". Dank zij tegemoetkoming van de Nederlandse bisschoppen, die materieel voor het onderhoud van het Seminarium zorgen en "van de Nederlandse Regering, die de noodzakelijke inreisdocumenten en verblijfsvergunningen verstrekt heeft, is het Seminarium in April 1948 naar Nederland gekomen" (het tussen aanhalingstekens geschrevene is letterlijk vertaald uit het anoniem verslag).

b. Uit het ambtsbericht van het Hoofd van de RVD is blijkt, dat op aandringen van Kardinaal de Jong, van de Internuntius Globbe en van de Minister van Justitie op 19-11-'47 de Nederlandse Consul-Generaal te Hamburg gemachtigd werd, visa te verstrekken aan 7 professoren en 52 priester-studenten, die op dat moment verbleven in Hirschberg am Haarsee.

De Minister verzocht tevens spoed te betrachten. Deze naar Nederland emigrerende vreemdelingen worden door de geestelijke overheid getest.

De Heer Grevelink merkt in dit ambtsbericht verder op, dat "het verkrijgen van inlichtingen over personen, die komen uit de landen onder de Sovjet-Russische invloedssfeer is gebleken practisch onmogelijk te zijn".

In dit verband beklagt Grevelink zich er over, dat het Min. v. B.Z. geen verzoeken zijnerzijds om inlichtingen bij de betreffende Nederlandse vertegenwoordigers te doen inwinnen, in behandeling neemt.

Wel wordt voor studenten, die in Duitsland voor Nederland worden geselecteerd, een z.g. security-slip van de geallieerde instantie (welke?) vereist.

Tenslotte vermeldt Grevelink, dat dergelijke personen, die clandestien naar Nederland komen en door een of andere relatie toch toestemming krijgen om hier te verblijven, met enige kans op resultaat niet getest kunnen worden.

c. N.a.v. onze brief 40707 ^{zoek in} aan Goossen heeft deze blijkbaar de PG te Arnhem een onder deze zaak ~~ten~~ instellen. Uit het daaropvolgende rapport van een Rijksrechercheur blijkt:

1. - alle betrokken personen hebben zich op 26-4-'48 bij de plaatselijke politie gemeld en verblijven in het klooster der Augustijnen te Culemborg.
2. - aan 20 hunner is een verblijfsvergunning verleend en door de Commissaris der Koninging in Gelderland een paspoort verstrekt. De overigen zijn nog niet in het bezit van een verblijfsvergunning en/of paspoort.
3. - slechts de oudere réfugiés, o.a. Dr. Malynowskyj en Dr. Lypsky, zijn op bijzondere wijze gevlucht. Een uitvoerig relaas van deze ontsnapping is toegezegd (maar is niet bij de stukken aangetroffen). Bevestigd wordt, dat de studenten reeds tijdens de Duitse capitulatie in de Westelijke zones waren.
4. - vermeld wordt, dat van elk dezer personen wellicht (!) een dossier in handen van de bezettingsautoriteiten in Duitsland is.
5. - deze Oekrainers zijn per speciale trein der N.S. te Culemborg aangekomen, waar zij zijn ontvangen door kardinaal de Jong; meerdere worden nog verwacht, terwijl van de reeds aanwezigen, enkelen plannen hebben, naar Canada te gaan. De rechercheur werd medegedeeld, dat deze réfugiés zich in München hebben verzameld en in "opdracht van Rome naar Nederland zijn gekomen".

6.- de rechercheur geeft aan het slot van het rapport als zijn mening te kennen:

"Het zal niet gemakkelijk zijn om vast te stellen, of er onder deze réfugiés politiek verdachte personen zijn. Geruuststellend is het te weten, dat de geestelijke leiders zelf een zuiveringssysteem toepassen op hun studenten. Het is m.i. voor de toekomst van het grootste belang, eerst contact op te nemen met die geallieerde politie-instantie, welke hun antecedenten heeft verzameld, voordat zij in Nederland worden toegelaten. Gebeurt dit niet, dan blijft de kans groot, dat er personen meekomen van verdachte reputatie. Dit geldt niet direct de geestelijkheid zelf, maar wel de studenten, die het grootste aantal vormen."

d. De ontvangen kaarten geven de personalia van de 20 Oekrainers, die reeds een Nederlandse Vreemdelingenpas hebben ontvangen.

Het geïllustreerde blad geeft foto's van een door hen te Culemborg gehouden dienst volgens hun ritueel.

Deze documenten kunnen in het bestek van dit overzicht verder buiten beschouwing blijven.

e. De ontvangen brochure en de krant verdienen echter een nadere beschouwing. De krant (getiteld "Im Ausland" wordt vermoedelijk uitgegeven in Beieren (alle advertenties zijn tenminste van Münchener firma's, terwijl op annonces geantwoord kan worden aan een adres in Augsburg). De inhoud is zeer anti-communistisch. Het verband met de Oekrainische profs en studenten is echter niet duidelijk. Wel staat er een artikel in over de "Oekrainische Freiheitsarmee", welk leger echter in wel zeer ver verwijderd verband met de Katholieke Oekrainische vluchtelingen in Nederland schijnt te staan.

De brochure (in de Engelse taal gesteld) trekt een interessante vergelijking tussen de Franse revolutie en de Russische, om tot de conclusie te komen, dat slechts een socialistisch Europa ons kan redden van een communistisch. Uit een naschrift van de uitgever blijkt, dat de brochure vertaald is uit het in Geneve verschijnend blad van sociaal-democratische Oekrainische kringen. ("Naska Borot'Ba" = Onze strijd). Uit dit naschrift blijkt ook, dat deze kringen van mening zijn, dat "de vijand (= het staats-kapitalistische reactionaire Bolchevisme) nimmer kan worden verslagen door de krachten van de bourgeois-democratie". Ook hier is het niet duidelijk in welk verband de inhoud van deze brochure staat tot de katholieke Oekrainers in Culemborg.

IV.

Uit een "security" oogpunt bezien, staat het vast, dat onder druk van de Katholieke kerk (de Internuntius Giobbe en Kardinaal de Jong) en met medewerking van de (eveneens Katholieke) Minister van Justitie opdracht is gegeven de, thans in Culemborg verblijvende, Oekrainers van de nodige papieren te voorzien. Hierbij vaart men, wat checking etc. betreft, volkomen op het kompas van de geestelijke overheid, welke haar gegevens (zelfs niet naderhand) niet ter beschikking heeft gesteld van de vreemdelingendienst. De files ontrent deze mensen, in handen van geallieerde instanties, zijn niet bekend bij de bevoegde Nederlandse autoriteiten. De RVD komt zelf ruiterlijk tot de conclusie, dat het haar niet mogelijk is met enige kans op succes te checken. Schrijver dezes twijfelt er geen ogenblik aan, of

de inlichtin-

de inlichtingendienst van de geestelijke overheid zal perfect werken. Dit moge voldoende zijn voor Vaticaanstad; in Nederland echter zullen andere normen moeten gelden, dan het zieleheil van enkele individuen of propaganda-op-lange-termijn van de Katholieke kerk.

Het valt ook te vrezen, dat de katholieke minister van Justitie in deze zijn geestelijke overheid heeft laten prevaleren boven zijn taak als onafhankelijk Nederlands minister.

De door ons gestelde vragen zijn slechts in zeer vage, algemene zin beantwoord. Slechts een toezegging voor een gedetailleerd verhaal over de ontsnapping van twee der profs is gedaan. Wij kunnen er rustig een lief ding onder verwedden, dat, zonder aandringen onzerzijds, dit verhaal nooit zal komen. De Nederlandse controlerende organen en security-instanties (RVD, CVD) zijn eenvoudig niet in de gelegenheid gesteld, van tevoren enige redelijke checking uit te voeren en blijkbaar vindt men, dat het ze thans ook nog niet aangaat.

De geestelijke overheid heeft haar sanctie gegeven en daar hebben de burgerlijke verantwoordelijke Nederlandse autoriteiten in dit (officieel nog) democratische land zich blijkbaar bij neer te leggen.

Het lijkt tot de taak van de CVD te behoren, dit (zij het dan in meer parlementaire termen) ter kennis van de (niet katholieke) Minister-President te brengen.

10-11-1948.

Agp.

N. B. - 1. De bijlagen bij G's brief moeten rebouid.

Het anoniem verslag over de toestand "achter het ijzer gordijn" is echter in duplo aanwezig. G. zal dit vernieuwelijk wel kunnen oplossen.

2. M.i. zal, behalve de files ter kennis van de Min. Pres. brengen, aangevraagde notities worden op volledige levensbeschrijvingen, openmaakt n.a.v. verhalen van Rijksrechters, en checking van de resultaten met de files (vernieuwelijk) in handen van de Inspecties. Ik verwacht niet, dat daar iets nieuws niet zal komen; wel is de zaak dan scherp gesteld en om de toekomst herhaling niet te verwachten.

Agp.

67) congres oekraïners in belgie

brussel 1/11 (a n o) - te brussel is gisteren het eerste congres
gehouden van de in belgie verblijvende oekraïners. telegrammen

werden gezonden aan de paus, de prins-regent, kardinaal van rooy
en de belgische eerste-minister en minister van buitenlandse zaken,
Spaak, de voorzitter van het oekraïense comité, kisjka, schetste
tijdens een rede "de dertigjarige strijd van zijn volk om
onafhankelijkheid" en belichtte "de gevaren van het
bolsejewisme, waarvan de oekraïners het slachtoffer zijn."

"wij hebben", zo verklaarde hij tenslotte, "de wapens voor het
opdringende russische imperialisme niet aangegolgd."

(0602/2511/em/mh/1138

25

Ministerie van Algemene Zaken.
Javastraat 68.

ONBEKEND

's-Gravenhage, 15 November 1948.

No. 48525.

Betreft Uw schrijven A 55/48 Geh.

Onderwerp: refugés afkomstig uit de
Oekraïne.

G e h e i m .

Bijl.

In antwoord op in margine vermeld schrijven retourneer ik hiermede de bijlagen.

Naar aanleiding van dit schrijven wil ik nog het volgende commentaar geven.

1. Aan de suggesties vervat in mijn schrijven van 23.7.48 No. 40707 is in het geheel geen gevolg gegeven.
2. Het is inderdaad zeer moeilijk om betrouwbare inlichtingen te verkrijgen over personen uit Oost-Europa afkomstig; in dit geval is echter zelfs geen poging daartoe aangewend.
3. Is het niet mogelijk van de geestelijke overheid een verklaring te ontvangen, dat voor de politieke betrouwbaarheid van deze personen kan worden ingestaan?
4. Is het niet mogelijk alsnog een security slip, of een dossier van de bezettingsautoriteiten in Duitsland te ontvangen?
5. Mochten al deze pogingen falen, dan is het wellicht mogelijk de immigranten in hun landstaal een zeer uitvoerige levensbeschrijving te laten opmaken.
6. Het is opvallend, dat 20 van deze personen, waarvan zeer weinig bekend is, reeds nu in het bezit zijn gesteld van een paspoort, hetgeen voor studenten-kloosterlingen ongebruikelijk is.
7. Het komt mij voor, dat deze personen naar Nederland zijn gekomen om hun politieke propagandistische arbeid voort te zetten, dâê door de bezettingsautoriteiten in Duitsland belemmerd werd.

HET HOOFD VAN DE DIENST
Namens deze:

L. P o t .

Aan de Hoogedelgestrengste Heer
Mr. J.P. G o o s s e n ,
Hoofd Bureau Kabinet v.d. Afd. Politie
van het Ministerie van Justitie,
Raamweg 47
Den Haag.

MINISTERIE VAN JUSTITIE

AFDELING POLITIE

BUREAU: Kabinet

's-GRAVENHAGE, 27 OCT. 1948

Raamweg 47

Telefoon 183980

No. A 55/48 Geheim
Onderwerp: refuges afkomstig
uit de Oekraïne

Men wordt verzocht bij de aanhaling van dit schrijven, Afdeling, Bureau, dagtekening en nummer te vermelden.

Volnoo.

29 OCT 1948
ACD/48525

Bijlage(n): div.

Naar aanleiding van Uw brieven d.d. 23 Juli 1948, no. 40707 en d.d. 26 Augustus 1948, no. 44432, heb ik de eer U HoogEdelGestrenge hierbij te doen toekomen een tweetal brieven met bijlagen van de P.G. Arnhem resp. d.d. 10 September 1948, La. G no. 95/1948 en van 28 September 1948, La. G no. 95/1948 alsmede het naar aanleiding daarvan ontvangen ambtsbericht van het Hoofd van de Rijksvreemdelingendienst, d.d. 4 October 1948, t.v. no. 26703.

Gaanre zal ik vernemen of de inhoud van deze bescheiden U nog aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen.

Bij Uw antwoord ontvang ik bijlagen dezes gaarne weder terug.

DE MINISTER VAN JUSTITIE,
Namens deze,
Het Hoofd van het Bureau Kabinet
van de Afdeling Politie,

Mr. J. P. G. GOOSSEN

AAN: het Ministerie van Algemene Zaken
Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Javastraat 68 te
's-GRAVENHAGE.
t.a.v. Ref. L. Pot.

MINISTERIE VAN JUSTITIE
AFDELING POLITIE
BUREAU RIJKSVREEMDELINGENDIENST
tv. No. 26703

KABINET-GEHEIM	
DAUM	5 OCT. 1948
DOSIER	A 55/48
PARAAF REG.	
PARAAF VERZ.	

AAN DE HEER DIRECTEUR-GENERAAL

Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 24.9.1948 Geheim, betreffende toelating in Nederland van Oekrainische studenten, en onder terugzending der bijlagen, heb ik de eer Uhoogedelgestrengte het volgende te berichten:

In verband met verzoeken van Zijne Eminentie Kardenaal de Jong en Zijne Excellentie de Internuntius P. Giobbe, is mijnerzijds op verzoek van de Minister van Justitie, op 19 November 1947, de Consul-Generaal der Nederlanden te Hamburg gemachtigd visa te verstrekken aan 7 professoren en 52 priester-studenten (Oekrainische seminaristen), die verbleven te Hirschberg am Haarsee. De Minister verzocht de Consul tevens zijn medewerking te willen verlenen, opdat deze vreemdelingen spoedig in het bezit van exit-permits werden gesteld.

Deze personen zijn intussen in Nederland aangekomen en zij hebben zich gevestigd te Culemborg, alwaar zij de beschikking hebben gekregen over een vleugel van het klooster van de Paters Augustijnen.

In Wittern zijn geen Oekrainische vluchtelingen gevestigd. Wel hebben in de maand Augustus verscheidene uit Culemborg afkomstige vluchtelingen zich voor vacantie enige tijd in Wittern opgehouden.

In verband met het gerelateerde op blz. 2 van de bijlage van het schrijven van de Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te Arnhem, moge ik opmerken, dat het mij niet bekend is, dat zich nog meerdere refuges in Culemborg willen vestigen. Dat enige van hen naar Canada willen emigreren is niet onmogelijk, daar verscheidene een "paspoort voor vreemdelingen" hebben aangevraagd.

Zoals de Procureur-Generaal vermeldt, worden de naar Nederland emigrerende vreemdelingen - geestelijken - door de geestelijke overheid getest.

Het verkrijgen van inlichtingen over personen, die komen uit de landen onder de Sovjet-Russische invloedssfeer is gebleken praktisch onmogelijk te zijn.

De Minister van Buitenlandse Zaken neemt geen verzoeken mijnerzijds in behandeling om inlichtingen bij de betreffende Nederlandse vertegenwoordigers te doen inwinnen.

Voor studenten, die in Duitsland voor Nederland worden geselecteerd, wordt een z.g. security-slip van de geallieerde instantie vereist.

Dergelijke personen, die clandestien naar Nederland komen en door één of andere relatie toch toestemming krijgen om hier te blijven, kunnen dus, met enige kans op resultaat, niet getest worden.

's-Gravenhage, 4 October 1948,
Het Hoofd van de Rijksvreemdelingendienst.

J. Grevelink.

УКРАЇНСЬКІ САМОСТІЙНИК

UKRAINIAN INDEPENDENT-WEEKLY

ZEITUNG der UKRAINISCHEN SELBSTSTÄNDIGKEITSBEWEGUNG

L'HEBDOMADAIRE D'INDÉPENDANCE DE L'UKRAINE

Ч. 47. Рік видання 1.

Неділя, 3. грудня 1950.

Ціна 50 пф. ВИД. Е

Коментар

Другий „Світовий Конгрес Миру“, що відбувся в Варшаві, організовано під наглядом відповідних органів комуністичного імперіалізму і за всіма законами большевицької інсценізації. І все таки на сцені вийшло дещо не за планом. „Нечемним Ромчиком“ в родині завзятих борців за світовий мир виявився американський делегат Джон Рогге, член президії американської „Поступової Партії“, що її заснував колишній віцепрезидент США Воллес.

Джон Рогге у своїй промові заявив, що він є гарячим прихильником світового миру, за яким тужить населення всього світу і якому на перешкоді стоїть большевицьке насилля і московський імперіалізм. В США, сказав Рогге, говориться про війну і змагається до збереження миру; в СРСР навпаки: говориться весь час про мир і підготовляється та провадиться напади на мирні країни. „Миротлюбні“ комуністи з доручення Москви напали на Корею і на Тибет і, якщо б їм вдалося підкорити собі Корею, то ту саму практику злочинного насилля повторили б німецькі комуністи.

„Миру не здобувається напасними війнами, — заявив Рогге. — Комуністи проводять їх, намагаючись накинути всім силою свій спосіб думання. Чому вони не дозволяють на вільний вияв думки? Чи не тому, що відчувають, що їхню доктрину і їх спосіб думання можна накинути іншим тільки терором? В країнах СРСР говориться дуже багато про те, що США хочуть війни. Так не є. Я можу вас запевнити, що американський нарід хоче миру. Тільки ж бажаючи миру, ми не дозволимо на те, щоб комуністичний режим, який не визнає ніякої свободи людини, безкарно поширював своє панування на все нові країни шляхом збройної агресії. Тому дуже помиляються ті, які думають, що за акцією ОН проти комуністичної агресії не стоїть весь світовий народ!“

Офензива, яка вяснить положення в Кореї

„НА СВЯТ-ВЕЧІР ВИ БУДЕТЕ ВДОМА“

В п'ятницю 24. листопада війська ОН в Кореї почали велику офензиву, яка принесе вяснення замірів комуністичного Китаю щодо Кореї. Наступ на північно-західному відтинку фронту, де скупчені головні комуністичні сили, почався вранці після гураганного артилерійського обстрілу комуністичних позицій, що тривав цілу ніч. Генерал Мек Артур у довіта особисто прибув на фронт, щоб керувати початком офензиви. Не зважаючи на ворога, він перелетів своїм літаком ворожі позиції та річку Ялу, щоб мати змогу особисто обсервувати рухи комуністичних військ в Манджурії, 30-50 км, за корейським кордоном. Прибувши до фронтової квартири військ ОН, ген. Мек Артур доручив командирові дев'ятого корпусу передати американським бійцям: „Ви всі повернетесь додому, як дійдете до Ялу. сподіваюсь що на Свят-Вечір усі ви будете вдома“.

„АЛЕ ЦЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПОСТАВИ КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ“

В розмовах із старшинами та журналістами ген. Мек Артур звернув увагу на те, що швидко закінчення корейської війни прийде лише тоді, коли комуністичний Китай явно не вмішастся до війни. Рішення в руках китайського комуністичного уряду. Події найближчих днів покажуть, що думають китайські комуністи. Вони скупчили на манджурському березі Ялу чотиристатисячну армію і у відповідь на теперішню офензиву мусять сказати, яка мета того скупчення.

СТОТИСЯЧНА АРМІЯ ОН НАСТУПАЄ

Головнокомандувач військ ОН в Кореї ген. Мек Артур видав в п'ятницю ввечером таке повідомлення:

„Широкозапланована акція ОН проти комуністичних армій в північній Кореї ввійшла у вирішальну стадію. Летунські збройні сили всіх типів, ізолюючий фактор операції зразково переведеними безупинними налетами за останні три тижні знищили ворожі шляхи постачання так, що відібрано ворогові можливість швидкого постачання на фронт людських резервів та боєприпасів. На східному відтинку війська ОН з Кореї, а корейському народі сил блискучим стратегічним потягненням дійшли клином до манджурського кордону і розділили географічну базу ворога на дві частини.

На північно-західному відтинку війська ОН почали сьогодні вранці велику офензиву, щоб закінчити воєнні дії. Якщо тепер пощастить, то це буде кінець війни, який поверне Кореї єдність і мир та дасть змогу ОН відкликати війська ОН з Кореї, а корейському народові — знову осягнути повну незалежність і міжнародно рівноправність“.

На західному відтинку, шириною на 140 км наступає восьма армія, що складається з трьох армійських корпусів: перший корпус — 24-та американська та 1-ша корейська дивізія і 27-ма англійська бригада; Дев'ятий корпус — 25-та і 2-га американські дивізії та турецька бригада і Другий Корейський Корпус — 6, 7 і 8-ма південно-корейські дивізії. Разом на тому відтинку наступає стотисячна армія ОН. Сили комуністів становлять теж близько сто тисяч бійців. В резерві 1-го американського корпусу стоїть перша американська кавалерійська дивізія. На східному відтинку наступає Десятий Американський Корпус.

КОМУНІСТИЧНА КОНТРОФЕНЗИВА

Перші два дні офензива військ ОН проходила за планом успішно. Комуністів відкинено до 55 км. назад. Аме-

риканці зайняли місто Гонджу і підійшли до Тайчону, а на східному побережжі здобули останню пристань, що була ще в руках комуністів — Чонджін.

Але вночі з суботи на неділю сильні комуністичні частини перейшли на середньому відтинку до протинаступу і не тільки стримали наступ II-го південно-корейського та IX-го американського корпусів, але й досягли в багатьох місцях проривів і посунулися до 30 км. вперед. В районі Кунурі комуністи знову дійшли до річки Чончон, а на відтинку 7-ої південно-корейської дивізії відбили місто Токчон. Командування військ ОН кинуло в бій на місця проривів свої резерви. З додаткових повідомлень виходить, що в перших двох днях офензиви взяло участь в боях лише 50 тисяч бійців ОН. Другу половину стотисячної армії затримано в резерві, щоб могли їх кинути на відтинки фронту, де опір ворога виявиться особливо сильним. Частину резерв, у тому числі 1-шу кавалерійську дивізію кинено тепер в бій на середній відтинку Унсан-Кунурі-Токчон, де розіграється головний поединок.

Радіо Пекін повідомило, що до Кореї перейшли через Ялу нові частини китайських комуністичних „добровольців“. В повідомленні не подано кількості нових комуністичних частин. В боях стверджено, що китайські комуністичні частини в Кореї користуються американською зброєю, в тому числі й протипанцерними „базуками“, що їх колись доставили американці Чанкайшекові. В суботу американці в бою біля Пакчон вперше захопили наймодерніший советський танк „Сталін III“, випродукований в СРСР.

У тилах 2-го південно-корейського корпусу оперує три дивізії комуністичних партизан. Ними командує радєвим шляхом головне командування комуністичних військ в північній Кореї.

З допомогою партизан комуністи мають намір узяти війська ОН у два вогні.

ГЕН. МЕК АРТУР ПЕРЕКРЕСЛИВ ДИПЛОМАТИЧНІ СПЕКУЛЯЦІЇ

Нова велика офензива військ ОН, що її почав ген. Мек Артур якраз у той час, коли делегація червоного Китаю прибула до США на засідання Ради Безпеки ООН, заскочила західних дипломатів. Англійські та французькі дипломатичні кола, а частково й американські, покладали багато надій на план створення нейтральної смуги в північній Кореї вздовж манджурського кордону, сподіваючись таким чином обійти небезпеку приступлення комуністичного Китаю до війни. Цей проєкт мав бути темою окремих розмов з китайською комуністичною делегацією. Теперішня офензива перекреслила всі ці плани, змушуючи китайських комуністів дати відповідь на полі бою, а не за зеленим столом.

Особливий неспокій викликала ця офензива у французьких політичних колах. Вони бояться, що це може прискорити війну з Китаєм, яка матиме важкі наслідки для французів у Індокитаї.

Французький часопис „ЛьОб“ пише: „Це велика несподіванка, коли починається офензиву саме в той час, як англійці намагаються відпружити положення на Далекому Сході дипломатичним шляхом. Ця „війна“ між військовими та дипломатичними колами не дуже бажана. Не може бути так, щоб ген. Мек Артур починав з власної ініціативи офензиву, не порозумівшись передтим з американським міністерством закордонних справ. У такому разі це є ставлення ООН перед dokonаним фактом. Як zareагує на це Китай? Чи не доведе цей непослух ген. Мек Артура, — якщо це справді непослух, —

DE ROL VAN DE „GRIJZE OVERSTE”

Eugen Konowaletz werd tien jaar geleden op de Coolsingel slachtoffer van een bomaanslag

Tien jaar geleden zaten in de eetzaal van Hotel „Atlanta” aan de Coolsingel te Rotterdam twee buitenlanders, verdiept in hun gesprek.

„Een van hen ging iets eerder weg dan de andere”, vertelt de kellner, die indertijd deze gasten zelf bediend heeft, „even later vertrok ook de ander. Hij had zich nauwelijks honderd meter van het hotel verwijderd, of een vreselijke explosie verstoortte wreed de rustige middagstemming. Het was precies dertien minuten over twaalf.”

Enige voorbijgangers werden gewond, en op het plaveisel lag, verpletterd, Overste Eugen Konowaletz, de leider van de Oekraïense Vrijheidsbeweging. De man, met wie hij in het hotel een onderhoud had gehad, was Waluch, een Russische geheime agent. Deze had in de actentas van het slachtoffer een helse machine verborgen.

„DE GRIJZE OVERSTE”

Slechts weinig mensen in West-Europa zijn op de hoogte van de geweldige activiteit van deze „grijze Overste”, die reeds tijdens de eerste wereldoorlog, als officier van de Oekraïense vrijwilligers bij het Oostenrijkse leger, deelnam aan de strijd tegen Rusland. Als krijgsgevangene in Zarizyn (‘t tegenwoordige Stalingrad) maakte hij in 1917 het uitbreken van de revolutie mee; hij wist terstond naar Kiew te komen en organiseerde daar de eerste, en de beste, eenheden van het geregelde leger van de Oekraïense Republiek. Nadat echter de Oekraïne bezweken was onder de aanvallen van de Witte en Rode Russen, stichtte Overste Konowaletz in 1920 de illegale Oekraïense militaire organisatie, voor de strijd om de bevrijding van de Oekraïne. Langzamerhand werd deze organisatie, die oorspronkelijk alleen uit strijders bestond, omgezet in een politieke, de Oekraïense Nationalistische Vrijheidsbeweging. Talrijke daden van sabotage tegen de Polen, die de Oekraïne destijds bezet hielden, maakten de indruk, dat de strijd van de Nationalisten tegen de Polen gericht was. De aanslag in Rotterdam stelde de zaak in een ander licht, en deed uitkomen, tegen wie de strijd van „de grijze Overste” hoofdzakelijk gericht was.

ZIJN GROTE IDEEAL

Met nog enige andere kleine staten lag de Oekraïne tussen de twee grootmachten, Duitsland en Rusland, die zich beiden op angstwekkende wijze ontwikkelden en steeds meer een onbedwingbare zucht naar expansie begonnen te vertonen, waaraan de kleine staten vroeg of laat ten offer moesten vallen. Zij konden zich aansluiten bij Duitsland — om prompt daarop door de gevreesde pantserkolonnes van de Nazi's onder de voet te worden gelopen; of bij Rusland — met de zekerheid, door de Rode legers bezet te worden. Menigeen zag geen andere oplossing. Overste Konowaletz echter zag die wel. Hij begreep, dat de kleine, onafhankelijke staten zich alleen konden redden van overheersing door één van hun twee machtige naburen, wanneer zij zich onderling hecht aaneen zouden sluiten. Zijn streven was er dus op gericht, de onafhankelijke landjes in Oost-Europa (Oekraïne, Kaukasus, de Baltische staten) en in Azië (Turkistan, Siberië) te verenigen in hun gemeenschappelijk ideaal: de overwinningszucht van Duitsers en Russen buiten hun grenzen te houden.

Hij vestigde zich dus in 1929 in het neutrale Zwitserland, om zijn plannen verder uit te werken en ze tot werkelijkheid te maken. Door bemoeiingen van de heren Litwinow (Rusland), Bek (Polen), Benesj (Tsjecho-Slowakije) en Titulescu (Roemenië) zag de Zwitserse regering zich in 1936 genoodzaakt, Konowaletz een verder verblijf in Zwitserland te verbieden. Zoals men ziet

slaagde Rusland er toen reeds in, zijn huidige satellieten mede te laten werken aan zijn buitenlandse politiek. De reden was, dat alle genoemde staten een aanzienlijke Oekraïense minderheid binnen hun grenzen hadden. Konowaletz trok naar Italië en zocht contact met die kringen, die een zelfstandige Italiaanse politiek, onafhankelijk van Duitsland, voorstonden. Een van zijn medewerkers begaf zich naar

gebroken heeft; vervolgens werden enige Oekraïense communistische leiders, onder wie Skrypnik en Schumskij, uit de weg geruimd. Ook kon Rusland zich niet met de tweede wereldoorlog gaan bemoeien, voordat een van de gevaarlijkste tegenstanders, de Oekraïense verzetsbeweging, was geliquideerd.

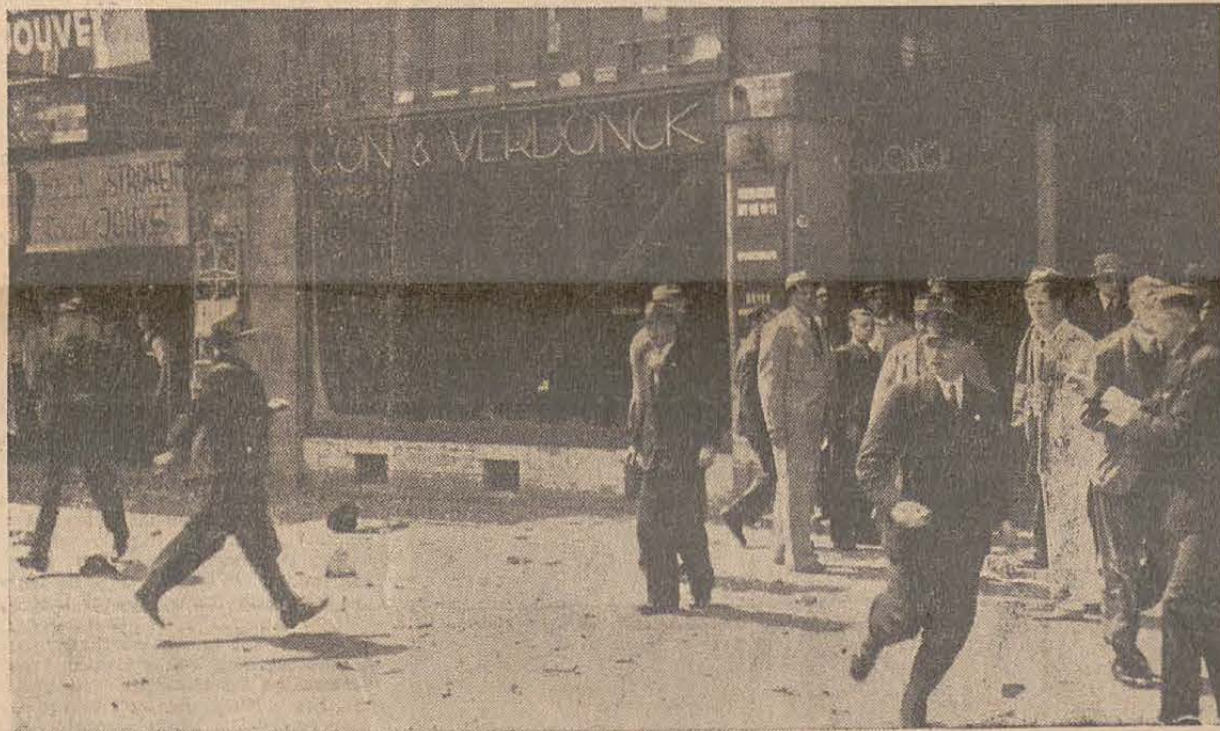
Reeds in 1934 probeerde Moskou tevergeefs Overste Konowaletz te doden. De Russische geheime agent Waluch bracht drie jaar (1935-1938) in West-Europa door, om precies op de hoogte te komen van de levenswijze van Konowaletz en met hem in contact te treden. Hierin slaagde hij tenslotte. In het voorjaar van 1938 had hij driemaal een onderhoud met Konowaletz; het laatste, in Rotterdam, eindigde met de bom-ontploffing op de Coolsingel.

Er bestaan duidelijke aanwijzingen, dat Moskou in deze zaak van buitenaf hulp heeft gehad. Waar het ditmaal om de Oekraïne ging, kan alleen Nazi-Duitsland deze hulp hebben verstrekt. De leider van de Duitse contra-spionage, admiraal Kanaris, een geheimzinnige figuur van wie niemand een foto bezit, heeft nog tijdens zijn verblijf in Oost-Europa (1918) het plan opgevat, het Sovjet-Russische regiem te vernietigen en samen met een nieuw Rusland de

werkte Kanaris met de Russen samen, tegen de gemeenschappelijke vijand. Agenten van Kanaris, die contact hadden met de N.K.W.D., gaven de Russische spionnen inlichtingen over plaatsen, waar Konowaletz was gezien, en hielpen de bolsjewistische agent bij zijn vlucht.

De Nederlandse politie heeft vastgesteld, dat op de middag van de bomaanslag, te omstreeks zes uur, een Russisch schip de haven van Rotterdam verlaten heeft met bestemming Leninograd. Op het dek bevond zich één matroos, wiens signalement precies met dat van de Russische geheime agent Waluch overeenstemde. Zijn medeplichtige ontkwam via Duitsland naar Finland.

Het is opvallend dat alle Europese staten hun goede wil toonden, door aan de Nederlandse politie inlichtingen en gegevens te verstrekken, die het onderzoek konden bevorderen. Alleen Tsjecho-Slowakije, bondgenoot van Rusland, weigerde elke medewerking. Ook Moskou heeft niets van zich laten horen. Moskou zwijgt, en is blijven zwijgen tot de dag van vandaag. Hierin is niets verwonderlijks. Moskou heeft ook gezwegen, toen de door Overste Kono-

DE BOMAANSLAG OP DE COOLSINGEL

Opname werd genomen vlak na de aanslag op overste Konowaletz.

Londen, maar Chamberlains streven „naar vrede om welke prijs dan ook” bood al heel weinig kansen voor de oplossing van het Oekraïense probleem, dat zowel tegen Moskou als tegen Berlijn gericht was. De werkzaamheid van Konowaletz strekte zich ook uit tot Siberië en verschillende gebieden van Centraal-Azië, waarvan de bevolking niet uit Rusland, en voor het grootste deel uit Oekraïners (vijf miljoen) bestaat.

DUISTER SPEL VAN DE NAZI'S

Hoofdzakelijk liepen de onzichtbare draden van de activiteit van Overste Konowaletz over de door de Russen bezette Oekraïne. Economisch zowel als strategisch en politiek is dit land de sleutel van Rusland. Dit is dan ook de reden, waarom Moskou in 1933 door middel van een massale uithongering de tegenstand van de Oekraïense boeren

weld te veroveren, natuurlijk onder Duitse leiding. Met dit doel voor ogen steunde hij de samenzwering van Maarschalk Tschatschewsky. Zedra Kanaris echter bemerkte, dat de maarschalk niet slechts door middel van een staatsgreep de macht in Rusland aan zich wilde trekken, maar ook het plan koesterde, heel West-Europa, en Duitsland op de eerste plaats, aan zich te onderwerpen, deed Kanaris de samenzwering mislukken, door de N.K.W.D. ervan in kennis te stellen.

De Nazi's waren er zich wel degelijk van bewust, dat zij, na een eventuele bezetting van de Oekraïne door Hitlers troepen, zouden stuiten op de vastberaden, sterke tegenstand van de Oekraïense vrijheidsbeweging, met overste Konowaletz aan het hoofd. Derhalve kreeg Admiraal Kanaris de opdracht, ook in de Oekraïne de weg te banen voor de Duitse legers. In deze zaak

walez gestichte Vrijheidsbeweging in Juni 1941 te Lwiw (Lemberg) een Oekraïense regering vormde, die na een week door de Duitsers terzijde werd geschoven, en waarvan de leden naar het concentratiekamp Sachsenhausen werden geslept. Moskou heeft ook steeds gezwegen over de activiteit van de Oekraïense illegaliteit tijdens de tweede wereldoorlog, omdat deze beweging, waarvan Overste Konowaletz de grondslagen had gelegd, evenzeer tegen Hitler als tegen Rusland streed. Op dezelfde wijze tracht Moskou ook heden ten dage de machtige Vrijheidsbeweging van de volkeren in West-Europa en Azië geheim te houden, omdat deze gericht is tegen de tyrannie van de Sovjets.

Zo moge de aanslag in Rotterdam voor de gehele wereld een ernstige waarschuwing zijn.

ROMAIN D'OR.

Doss. No.: 688289
 GET.: Mr. Feuw
 +TUM: 14-7-48
 NLD

Zie ook andere kmap
betr. Konowalez

DOSS. No.: 289 OD
CRT.: Linie
DATUM: 28-5-48

KLEINE PLECHTIGHEID IN ROTTERDAM

De bomaanslag op de Coolsingel

Op de regenachtige Zondagmorgen van 23 Mei kwamen in Rotterdam vertegenwoordigers bijeen van de Ukrainse vrijheidsstrijders die zich in Nederland, België, Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk bevinden, om de 10de gedenk-dag te vieren van de tragische dood welke op 23 Mei 1938 een hunner leiders weggerukt had.

Zoals men zich herinnert werd op die dag vlak bij hotel Atlanta op de Coolsingel een vreemdeling in de letterlijke zin des woords „opgeblazen” door een bom die blijkbaar verborgen gezeten had in een koffer, zojuist aan de wandelaar overhandigd. De ooggetuigen zullen de explosie van 12 uur 05 nooit vergeten . . . te meer daar in het vreedzame Nederland van 1938 dergelijke wijzen van rechtspleging ongewoon waren.

Het slachtoffer van de aanslag was een Ukraïner, kolonel Konowalez, de dader een Sowjet-Rus, de GPU-agent Walluch. Konowalez genoot hoog aanzien in de kringen der Ukraïense verzetsbeweging en emigratie. In de vrijheidsoorlog tegen de Sowjets van 1918-1920 was hij commandant van een Ukraïens legercorps. Sedert de consolidatie van het grensgebied tussen Polen en de USSR na het verdrag van Versailles leidde hij een

Ukraïense vrijheidsbeweging die zich bezighield met de guerillastrijd tegen Polen en bolsjewisten, in dezelfde onherbergzame landstreken tussen Premysl en Tsjerkassy, Pinks en Czernowitz waar thans nog steeds verwoede „Kleinkämpfe” plaatsgrijpen. Konowalez' koeriers doorkruisten de USSR en Centraal-Europa om de actie te verbreden, toen in 1930 door de GPU beslag gelegd kon worden op een der geheime hoofdkwartieren, waarna door de ene ramp op de andere een groot deel der organisatie binnen Rusland ontdekt en opgerold kon worden: duizenden Ukraïners werden vermoord of gedeporteerd. Kolonel Konowalez wist naar het Westen te ontkomen en begon een nieuwe strijdgroep op te bouwen.

Helaas wist de geheime politie der USSR door haar bekendheid met het vroegere netwerk enkele GPU-mannen binnen de nieuwe organisatie te smokkelen, en de identiteit van de leider vast te stellen. Dit is een geschiedenis op zich. Om kort te gaan, er werd besloten Konowalez te vermoorden, daar in hem een der gevaarlijkste tegenspelers van de Sowjet-autoriteiten in het lastige probleem-Ukraïne getroffen zou worden.

Walluch slaagde erin, als geheim koerier in hotel At-

lanta te Rotterdam het explosieve koffertje in handen van de kolonel — die natuurlijk evenals zijn belager op walse papieren reisde — te spelen, met het bekende gevolg. Doch na zijn dood is de Ukraïense vrijheidsbeweging geenszins gestorven, integendeel, de geheime legers der UPA geven de huidige NKWD méér moeite dan ooit.

Zo kwamen op de voorbije Zondag dus een aantal opvallende vreemdelingen in Rotterdam bijeen om de tragische dood van de kolonel te herdenken. In de Bonifatiuskerk werd een plechtige Mis in de Byzantijnse ritus opgedragen voor de overledene; daarbij waren aanwezig Mgr. Van de Maele C.S.S.R., delegaat van de Apostolische Visitator voor België, Nederland en Denemarken, Mgr. Perridon namens de Visitator van Frankrijk, Mgr. Laba, de rector van het Theologicum in Culemborg, benevens de professoren Dr. Sopolak en Dr. Lypskyj van hetzelfde seminarie. Na de dienst werd op de Algemene Begraaf-

plaats aan Konowalez' graf een korte plechtigheid gehouden, waarbij kransen werden neergelegd namens het Ukraïens bevrijdingscomité (UHWR), het leger (UPA), de studenten etc. De echtgenote en een zoon van de kolonel waren hierbij aanwezig, evenals vertegenwoordigers der Ukraïense studenten uit Frankrijk, België, Nederland en Duitsland.

Zie ook:

Febr. '46/441/VIII

OD 472

DOSS. No.: OD 472
GRT.: PAROOL
DATUM: 21-5-48
NR.:

RKD.

46
73
Duizend Oekraïners naar
ons land? 64

Eerbetoon aan graf van
vermoorde leider 95

(Van onze eigen correspondent)

ROTTERDAM. — Zondag is het tien jaar geleden, dat Konovaltsj, de leider van de Oekraïense vrijheidsbeweging, te Rotterdam werd gedood door de ontploffing van een bom, die een zekere Waloeck in zijn handtas had gedaan. Deze bomaanslag heeft destijds veel opzien gebaard.

Duizend in België en Frankrijk vertoevende Oekraïners hebben het voornemen deze dagen een bezoek te brengen aan het graf van Konovaltsj op Crooswijk. Mgr. Perridon, priemaat van de Grieks-katholieke kerk te Parijs, zou de leiding hebben van het grote gezelschap. Het ligt in de bedoeling per extra-trein in één dag heen en terug te gaan.

De Belgische regering zou reeds haar toestemming voor deze reis gegeven hebben. De Nederlandse autoriteiten hebben op het verzoek van de Franse Oekraïners nog geen beslissing genomen.

Onze Haagse redacteur verneemt, dat de Nederlandse regering het verzoek om toelating van een bezoek in zo grote getale waarschijnlijk niet zal kunnen toestaan. Het laat zich aanzien, dat de reden van de komst van de Oekraïners een politieke ondergrond heeft. Dit maakt het voor de regering moeilijk haar medewerking te verlenen.

of Konovalic?

Rapport van
Nachiw, Thor Stefan
geb. 3-8-21 gelicht en
gevoegd in: PD 72096

acc - P/W 20/1-56.
S

20 JAN 1956

UITTREKSEL

Uit : OD 472

Naam: Russische Invloeden in Europa

Voor: OD 1277

Naam: Oekrainers en hun organisaties

Ag.nr: 441

Afz. : ?

datum: 4-1-46

Aard van het stuk: rapport

Tijdens een gesprek met personen, die ik oppervlakkig ken, maar die naar ik vermoed eenige kennis hebben van Rotterdamsche haventoestanden, werd mij verzekerd, dat het Ruslands doel is invloed te verkrijgen in de haven, om daardoor de "boel" te kunnen regeeren. (Dat de Russen van dit middel gebruik maken is bekend. Ik moge echter er de aandacht op vestigen dat de vermoedelijke moordenaar van Konovaletz in 1938 allerwaarschijnlijkst met een Russisch schip is ontsnapt. De door mij reeds aangegeven Dubrowsky beweert dezen moordenaar als NKVD-ist te Lemberg te hebben ontmoet.

Bij de Nieuwjaarreceptie van een Ukr. persoonlijkheid vernam ik, dat door de organisatie van de Rue de Sabot 3, geldelijke hulp aan emigranten wordt verstrekt, wanneer zij een zekeren proef hebben doorgemaakt. Naar mij verzekerd werd bestaat deze proef meestal in spionage.

Terugkomend op mijn laatste bericht kan ik nog mededeelen, dat de interventie ten behoeve van de Ukr. in de kreis Wiesbaden succes gehad heeft. De commandant is gedesavoueed.

Het Central Ukrainian Relief Committee te Londen heeft aan de Australische Regeering toestemming verzocht tot immigratie van Ukr.

Het antwoord was:

.....The position is that the Commonwealth Government have agreed to embark on a vigorous post-war migration policy in which a proportion of non-British nationals will be included. So far however, no decision has been given as to the condition under which they will be permitted to enter Australia for permanent residents. It will be appriated, that although the war is over, some time must collapse before we can embark on any scheme of migration. However, when details of the Austr. Governm. proposed migration scheme have been determinated, an official announcement in this regard will be made, and applications will then be accepted from persons desirous of participating in the scheme etc.....

Uitgetr. door:

Op aanwijzing van:

Datum:

Das Leben und die Verhältnisse in der Ukrainischen Sozialistischen Sowjetrepublik, einer der 16 Bundesrepubliken der UdSSR.

USSR=Ukrainische Sowjetrepublik
UdSSR=Union der Sowjetischen Sozialistischen Republiken.

Verfassung.

Ihrer Verfassung nach ist die Ukrainische Sowjetrepublik (Fläche: heute politische über 700.000 Km² mit etwa 55 Millionen Bevölkerung, ethnographisch etwa 900.000 Km² mit etwa 45 Millionen rein ukrainischen Bevölkerung)-ein vollständig autonomes Mitglied der Union der 16 Bundesrepubliken der UdSSR, tatsächlich aber hat sie gar keine Selbständigkeit. Sie wird zentral von Moskau aus verwaltet, wobei nicht nur die "Regierung der USSR" von Moskau aus bestimmt wird, sondern auch alle beinahe Ministerien der UdSSR ihre eigenen Beauftragten in den einzelnen Gebieten der Ukraine interhalten, welche die Ausführung der von Moskau angeordneten Massnahmen überwachen sollen (etwa die Einziehung der auferlegten Getreide-, Fleisch- bzw. anderen Kontingente).

Die gesetzgebende Gewalt liegt offiziell bei der Abgeordneten-kammer, die in den allgemeinen Wahlen gewählt werden. Die Bevölkerung hat aber keinen Einfluss auf die Wahlen, denn die Abgeordneten-Kandidaten werden von der Kommunistischen Partei bestimmt, gewöhnlich die unbekannte Arbeiter oder erprobte Kommunisten -auch Stalin, Molotow, Beria und andre Mitglieder der Politbüro werden in die Abgeordneten-kammer der USSR gewählt, obwohl sie nie an den Versammlungen teilnehmen-, die dann "einstimmig" gewählt werden. Bei der Wahl gibt es nur einen einzigen, von der Kommunistischen Partei vorgeschlagenen Kandidaten, man darf keinen anderen vorschlagen, alle Zettel werden als gültig für den offiziellen Kandidaten eingerechnet, die Bevölkerung wird durch die Polizei zur Wahl getrieben, daher Wählerfolg: Wahlbeteiligung immer etwa 99.96 %, für die vorgeschlagenen Kandidaten erklären sich gewöhnlich 99.96 % der Abstimmenden. Die Abgeordneten-kammer versammelt sich einige mal im Jahre, dann werden alle Gesetze und Anordnungen der Regierung angenommen und ausserdem wird heftig debatiert, wie man die Leistungsfähigkeit verschiedener Betrieben heben kann. Die Kammer ist nichts anderes, als ein "demokratischer Schmuck".

Nicht viel zu sagen hat auch die "Regierung der USSR", welche nur ein ausführender Organ der zentraler Moskauer Regierung ist. Ausserdem untersteht diese "Regierung" ständiger Kontrolle der Kommunistischen Partei der Ukraine, die alle Dienststellen der Regierung, sowie die Tätigkeit nicht nur der Staats-Dienststellen sondern auch einzelner Fabriken, landwirtschaftlicher Kolchosen, Wirtschaften usw überwacht. Über diesen beiden Stellen steht noch politische Polizei, die MWD-Innenministerium es ist z.Zt. die offizielle Bezeichnung der früheren GPU bzw. NKWD, die alles überwacht und die Zentral von Moskau geleitet wird. Der Unterschied in der Überwachung der Kommunistischen Partei und der MWD ist der, dass die Partei die Schuldigen öffentlich kritisiert, die MWD aber stillschweigend alle, die ihr verdächtig vorkommen, verhaftet.

Das ganze Gebiet der USSR ist in einzelne Distrikte sogen. Oblasti-Gebiete geteilt, an Spitze deren die Vertreter der Regierung, der Partei und der MWD stehen, die sich gegenseitig überwachen.

Wohn- und Lebensverhältnisse in der USSR.

Im letzten Kriege wurden die Gebiete der USSR ammeistens zerstört, weil der Krieg hauptsächlich in diesen gebieten geführt wurde. Der Wiederaufbau, von dem sowjetrussische Propaganda sehr viel erzählt, gilt vor allem der Industrie, und zwar vor allem der Kriegsindustrie, dan kommen die Partei- und Staatsgebäude und an der letzten Stelle die Wohnräume für die Bevölkerung. Sehr viele Menschen wohnen in Erdlöchern jahrelang!-und die glücklichen, die in der Stadt die Wohnung bekommen, müssen einzelne Zimmer sehr oft mit 2-3 Familien teilen (!).

-Selbstverständlich-

Selbstverständlich trifft das nicht bei den hohen Staatsbeamten, Parteifunktionären, Polizei usw, die über wunderschöne, luxuriöse und geräumige Wohnungen verfügen.

Im allgemeine wohnt die Bevölkerung sehr primitiv, es fehlt am primitivsten Gegenständen, die Wohnungen werden kaum repariert (alle Wohnungen wurden verstaatlicht und gehören dem Staat, der sich gar nicht um die Reparaturen kümmert). Um die katastrphalen Wohnverhältnisse etwas zu bessern, hat die Regierung der UdSSR in der letzten Zeit erlaubt, den einzelnen Privat-MENSCHEN, kleine 2-5 Zimmerwohnungen zu bauen, aber den Boden auf dem die Wohnungen gebaut werden, soll weiterhin dem Staat gehören. Die Versorgung der Bevölkerung mit den Gütern des täglichen Bedarfs ist sehr mangelhaft. Es fehlt an allem und das, was man bekommt, ist schlecht. Sämtliche Betrieben arbeiten für die Rüstung. Die Verpflegung der Bevölkerung ist schlecht. Etwas besser sind gestellt die Spezialarbeiter, die Sonderzulagen bekommen und sehr gut werden versorgt die "Spitzen"-Partei-Staat-beamten (höhere nur) und Polizei, die ihren eigenen, nur für sie bestimmten Geschäfte haben, in welchen sie die ausgesuchtesten Waren bekommen. Dagegen muss die gewöhnliche Bevölkerung sehr oft stundenlang, manchmal auch tagelang ~~stehen~~ schlangestehen, um die schlechte Ware zu bekommen. Ausserdem sind die vorhandene Waren sehr schlecht und teuer. Ausser den Geschäften besteht in jeder Stadt sogen. Bazar-Markt, wo man beinahe offiziell zu hohen Preisen alles bei den Schwarzhändlern kaufen kann. Man hat aber im allgemeinen kein Geld, um die normalen Preise zu zahlen, zu verkaufen gibt es auch nichts, denn alle irgendwie entbehrlichen Gegenstände wurden schon längst am "Bazar" verkauft, das trifft vor allem die Intelligenzberufe zu, und man muss Mangel leiden an allem, sogar an den Lebensmitteln.

Die Verdienstmöglichkeiten der Bevölkerung sind sehr klein. Die hohe Norm, die für alle, angefangen von dem Spezialarbeiter bis zum letzten Kolchosbauern und Kaufhausangestellten, bestimmt ist, wird nur von wenigen überschritten und das wäre eine Chance, etwas mehr zu verdienen, sonst reicht es kaum für die Wohnung und karge Nahrung für die Familie. Dabei wird ständig vom Lohn sehr viel für alles mögliche abgezogen; ~~zum~~ Partei, Kulturfond, Sanatorien, in welchen aber nur die Parteimitglieder oder andere Bevorzugte Plätze bekommen, usw. Jedes Jahr wird einmal die Staatsanleihe ausgeschrieben, die jeder Einwohner "freiwillig" unterzeichnen muss. Es wird einfach für jeden bestimmt im voraus, was er subscribieren soll (manchmal bis zur Höhe des dreimonatigen Lohnes) und auf diese Weise wird die grösste Staatsanleihe innerhalb zwei-drei Tage subscribiert und die Bevölkerung muss das ganze Jahr diese abzahlen. Es kommt sehr oft vor, dass zwei oder drei Anleihen zugleich abgezahlt werden müssen so, dass vom Lohn sehr wenig übrig bleibt.

Ausser der Norm und "frei übernommen Übernorm" (die wird auch von oben anlässlich verschiedener Feiernlichkeiten bestimmt und wird von den Arbeitern "freiwillig" angenommen) im Betrieb werden die Einwohner der USSR auch zu den aussergewöhnlichen unbezahlten Arbeiten herangezogen: Schutträumung, Reparatur der Schulgebäuden, anlegung der Grünanlagen usw meistens an freien Sonntagen, bei welchen man auch notwendig erscheinen muss, wenn man nicht mit der berühmten MWD in Berührung kommen will.

Industrie.

Sämtliche Industrie in der UdSSR ist Staatseigentum. Der Kontrollapparat in der Industrie ist so gross, dass das Einkommen der Fabrik die Unkosten nicht deckt, daher arbeiten alle Betriebe mit dem Defizit. Erst voriges Jahr wurde mit der Propaganda begonnen, alle Betriebe möglichst rentabel zu machen, wie es aber scheint, mit kleinem Erfolg. Zum Kontrollapparat gehören nicht nur die entsprechenden Fachleute von dem zuständigen Minister bzw. Fachgruppe, sondern auch die Aufsichtspersonen von der Partei und der Polizei, die fachlich gar nichts verstehen, alles nur nach ihrem partei-politischen, bzw. polizeilichen Masstab messen, in allen Misserfolgen Sabotage wittern und dafür sehr hoch bezahlt werden. Dabei sind auch die Löhne der leitenden Ingenieure unverhältnissmässig hoch. Z. b. Lohn eines leitenden Ingenieurs in der UdSSR ist hundertfach so hoch wie der des Arbeiters, wie es sonst in keinem Staat der Fall ist. UdSSR hat im ganzen

anderhalb Millionen Buchhalter, während Amerika bloss eine halbe Million hat. In UdSSR entfällt ein Buchhalter auf 24 Arbeiter, während in USA ein Buchhalter auf 54 Arbeiter entfällt. Daher auch die grossen Unkosten der Industrie.

Sehr gut hat diese Tatsache der ehem. Chiffrierbeamten des Sowjetrussischen Konsulates in Kana da Guzenko geschildert. Er erzählt in seinen Memoiren (frei zitiert), dass er auf einem Spaziergang in Ottawa einen Becker gesehen hat, der mit seinem eigenen Wagen das Gebäck an seine Kunden gebracht hat. In UdSSR musste man für diese Arbeit drei Personen haben: einen Kraftfahrer, einen Bäckereiangestellten, bzw. Arbeiter und einen Kontrolleur, der die beiden beaufsichtigt, damit diese nicht stehlen. Das kostet aber entsprechend mehr.

Die ganze Einstellung der Fabriken der UdSSR geht dahin, möglichst viele auf den Markt zu bringen. Daher werden den Arbeitern sehr hohe Leistungsnormen auferlegt, welche ausgeführt werden müssen, sonst wird der Lohn und die Lebensmittelzulagen gekürzt, oder gar wird ihm Sabotage vorgeschoben, was mit der sofortigen Verhaftung gleichbedeutend ist. Als Folge dessen wird die Qualität der Ware so schlecht, dass man sie oft nicht verwenden kann. Man fertigt ganz unbrauchbare Sortimente von der Ware (z.B. Strümpfe so gross, dass es überhaupt keine Beine dafür gibt, Schuhe für einen Fusz, weil man auf diese Art schnell die auferlegte Menge der Ware fertigen kann), dabei gehen die Maschinen zu Grunde, Norm wird nicht ausgeführt, dann schalten sich die Partei- und Polizeikontrollen, einige leitenden Ingenieure und Arbeiter werden als Saboteure verhaftet und in die Konzentrationslager geschickt und die Geschichte geht von neuem. Manchmal wird der Ausfall der Produktion den ausländischen Spionen, bzw. ihren Agenten in der Fabrik zugeschrieben, dann ist die Sache noch schlimmer.

Nach dem Kriege werden die meisten Fabriken nach Ural und Siberien verlegt. In der USSR werden zum Teil die alten Fabriken wieder aufgebaut, bzw. weniger wichtige Industriezweige aufgezo-gen. Viel Aufmerksamkeit werden den Kohlengruben im Donezbecken gewidmet, die von den Deutschen gänzlich zerstört waren. Zum Wiederaufbau dieser Gruben hat man die Jugend -Burschen und Mädchen- aus allen Gegenden der Ukraine "freiwillig" geschickt, wo viele von ihnen infolge schwerer, ungewöhnten Arbeit, schwerer Arbeitsverhältnisse - in den Gruben gab es sehr viel Wasser- und sehr mangelhaften Verpflegung und solcher Bekleidung starben. An ihre Stellen schickt man dann neue, denn das Menschenleben hat in UdSSR keinen Wert.

Zum grösseren Ansporn in dem Bergbau und Industrie hat man verschiedene Uniformen, Titel, Auszeichnungen usw eingeführt, was aber auch nicht viel hilft, denn die Leistungsnormen sind zu hoch.

Wie das Ukrainische Priesterseminar nach Nederland kam?

Während des Krieges wurden viele Ukrainer nach Deutschland zur Zwangsarbeit gebracht. Darunter waren auch manche Studenten der Ukrainische Priesterseminare aus der West-Ukraine (die Gebiete, welche bis zum Jahr 1939 zum Polen gehörten). Einige Studenten wurden wegen ihrer Zugehörigkeit zur Widerstandsbewegung in die Konzentrationslager in Deutschland gebracht.

Die Professoren dagegen sind meistens von bzw. aus der sowjetrussische Okupation nach Westen geflohen infolge der Verfolgung der Ukrainischen Katholischen Kirche.

Nach der Besetzung Deutschlands durch die amerikanischen, Englischen und französischen Truppen sind sie alle als "displaced persons" in Lager der UNRRA aufgenommen worden. An die Rückkehr in die Heimat war nicht zu denken. Viele von Ihnen wurden als "Feinde der Sowjetunion", "Feinde der Volksdemokratie" und anderen in der UdSSR üblichen "Volksfeinden" erklärt, und nach der Rückkehr in die Heimat würde ihnen der Weg in die Verbannung nach Siberien sicher.

Viele von ihnen haben ihre Angehörigen verloren, die von den Russen teilweise ermordet, teils in die fernen Gebiete der UdSSR wie Sibirien, Kasachstan usw. verschleppt wurden, wo sie unter schwierigsten Lebensverhältnissen ihr vorzeitiges Ende fanden. Ausserdem wurden fast alle Rückkehrer aus Deutschland unter dem Vorwand, den Deutschen bei der Kriegsproduktion geholfen zu haben, zu vielen Jahren Zwangsarbeit verurteilt. Der Umstand, dass all die Menschen nach Deutschland zwangsweise verschleppt wurden, das ihre Lebens- und Arbeitsverhältnisse sehr oft unwürdig waren, wurde gar nicht berücksichtigt, die ~~Waren~~ Urteile wurden im Verwaltungsverfahren von der Polizei ausgesprochen. Der eigentliche Grund dieser Urteile war aber anderer. Die Regierung der UdSSR hat alle ihre Bürger isoliert, die irgendwie mit dem Westen in Berührung gekommen sind. Das Schicksal hat auch diese Truppeneinheiten der Sowjetarmeen getroffen, die vom Westen nach Russland zurückgekommen sind. Sie wurden alle in die weitesten Gegenden der östlichen Gebiete der UdSSR versetzt. Auf diese Weise soll die übrige Bevölkerung der UdSSR vor dem "schlechten Einfluss" des Westens geschützt werden. Denn die Bürger der UdSSR, die im Westen gewesen sind, haben die Verhältnisse gesehen, in welchen die Einwohner der westeuropäischen Staaten leben, welche aber bedeutend besser sind, als die in der UdSSR. Die offizielle russische Propaganda behauptet ständig, die Lebens und Arbeitsverhältnisse in der UdSSR sind die besten in der Welt die Arbeiter in den Westeuropäischen Staaten werden ständig bei der Arbeit und dem Lohn ausgenutzt, leben in den elendsten Verhältnisse usw. Das würden aber diese Bürger der UdSSR, die im Westen gewesen sind, widerlegen. Denn, obwohl sie sehr oft selbst in Deutschland in sehr schlechten Verhältnissen gelebt haben, haben sie aber gesehen, wie die anderen Arbeiter, Angestellte usw. leben, und dass die ganze Propaganda der UdSSR reiner Bluff ist. Deswegen hätten sie diese "gefährlichen Ansichten" auch anderen Sowjetbürgern, etwa ihren Angehörigen, Verwandten, Freunden usw. mitteilen können. Darum hat man sie alle "bestraft" und unschädlich gemacht, indem man sie für einige Jahre in die Verbannung oder in die Konzentrationslager geschickt. Darum hat man auch allen Rückkehrern, auch den Soldaten, an der Grenze alle Gegenstände-Kleider, Schuhe, usw. abgenommen, die sie mit sich führten, um zu beweisen, dass die Menschen im "faulen Westen" sehr armselig sind. Das ist der Grund, warum die "displaced persons" sich weigern, in die Heimat zurückzukehren, und warum auch unsere Studenten und Professoren in Deutschland geblieben sind. Auf Anregung unserer Priester hat dann UNRRA in Deutschland ein Schloss in Bayern zur Verfügung gestellt, wo die ehemalige Theologieprofessoren und Theologiestudenten, sowie die neuen Theologiekandidaten sich sammeln konnten. Dort wurde auch mit dem Theologiestudium im Februar 1946 begonnen. Nach einem Jahre hat UNRRA infolge Sparmassnahmen seine Unterstützung entzogen. Dann wurde das Studium unter dem Schutz der amerikanischen Militärregierung und bei der materiellen Unterstützung Vatikans sowie amerikanischer Wohlfahrtsvereine fortgesetzt.

Inzwischen hat die Vatikanische Kongregation für die Ostkirche, welches das Seminar untersteht, Schritte unternommen, um Seminar aus Deutschland

5.

zu versetzen. Dank dem Entgegenkommen der niederländischen Bischöfe, die die materielle Seite der Unterhaltung des Seminars auf sich nahm, und der niederländischen Regierung, die die notwendige Einreise- und Aufenthaltserlaubnis erteilt hat, ist das Seminar im April d.J. nach Niederland gekommen.

4. Landwirtschaft in USSR.

Ein Hauptschlager der kommunistischen Propaganda, mit dem sie die ukrainische Bevölkerung in der Ost-Ukraine gewonnen haben, war die Agrarreform, die in der Aufteilung der grossen-sehr oft in hunderttausende Hektar umfassende-Latifundien lag. Der Boden wurde aufgeteilt vorallem an die Besitzlosen bzw. Kleinbauern, die kein entsprechendes landwirtschaftliches Remanent hatten und deswegen oft nicht imstande waren, das ihnen zugeteilte Land zu bebauen. Selbstverständlich hat sich diese Agrarreform auf die weite Sicht für den Staat unpraktisch erwiesen, weil die einst ertragreichsten Grossgüter nach der Aufteilung sehr wenig Landwirtschaftsprodukte ablieferten. Deswegen fängt die sowjetrussische Regierung im J.1927 die sog. Kolchosen und Sowchosen zu organisieren. Kolchosen sind die Kollektivwirtschaften, die aus den ehemaligen Einzelwirtschaften entstanden sind und in welchen die früheren Eigentümer der Einzelwirtschaften beschäftigt sind. Die Sowchosen sind die ehemaligen Grossgüter, die nach der vorübergehenden Aufteilung zur ihren früheren Form zurückgebracht wurden, und von den vom Staate eingesetzten Verwaltern betrieben werden. Die Idee der Kolchosen hat ihren Heim in dem echt russischen Landwirtschaftssystem der früheren Zeit. In den russischen Gebieten war immer der Boden das Eigentum des Staates und die Bauern haben den Boden nur gepachtet. Dagegen in der Ukraine war der Boden Privateigentum Privateigentum und die Bauernschicht bildete die stärkste Schicht im Staate.

Bei der Einführung des Kolchosensystems stiess die Regierung der UdSSR auf den starken Widerstand bei den mittleren und reichern Bauern (in kommunistischer Terminologie: Kulaken), die sich geweigert haben, ihre Wirtschaften in die Kollektivwirtschaften zu überführen und selbst mit ihren Familien als Tagelöhner auf den einst ihren Wirtschaften zu arbeiten. Dagegen haben sich in die Kolchosen die besitzlosen bzw. Kleinbauern gemeldet, die sowieso nichts zu verlieren hatten, und die zum Teil keine allzu fleissige Arbeiter und auch nicht besonders moralisch hochstanden. Um den Widerstand der reicheren Bauern zu brechen, hat die Regierung der UdSSR im J.1927 einen künstlichen Hunger in der Ukraine geschaffen. Besonders ausgebildete Polizei-Einheiten und Parteibrigaden haben von den Bauern, die sich geweigert haben, in die Kolchosen einzutreten, alle Lebensmittel weggenommen, was einen Massenhunger zur Folge hatte. Im Jahre 1927. sind infolge dieser Massnahme der Regierung der UdSSR in der Ukraine -dem Kornkammer Europa- etwa 7 Millionen Menschen, vorallem Bauern an Hunger gestorben. Die Augenzeugen berichten, dass die ganzen Dörfer sind einfach ausgestorben; in den Städten hat man alle Tagen volle Lastwagen von Leichen auf den Friedhof gebracht von den Bauern, die in die Stadt gekommen sind, um etwas zu essen zu bekommen, denn die Städte waren nicht schlecht mit den Lebensmitteln versorgt. Es gab sehr viele Fälle vom Kannibalismus. Daneben hat man alle Bauernführer, die den Widerstand gegen Kolchosen leisteten, verhaftet und nach deportiert oder erschossen. Auf diese Art wurde der Widerstand gebrochen und die Kolchosen wurden eingeführt.

Aehnlich hat man auch in der West-Ukraine und in anderen von UdSSR beherrschten Staaten Kolchosen eingeführt. (Zuerst Aufteilung der grossen Latifundien und dann die Organisation von Kolchosen und Sowchosen).

Die Arbeits- und Wirtschaftsmethode im Kolchos ist folgendermassen:

An der Spitze eines Kolchoses steht ein Direktor -meisten ein Parteimann- der nicht ~~wenn~~ einmal viel von der Landwirtschaft versteht. Zur Hilfe hat er einen Agronomen, der die Landwirtschaft fachmännisch leitet. Aufsicht ~~hat~~ über den Kolchos führen: die Rayonstellen des Landwirtschaftsministerium, der Partei und des Beauftragten des zentralen Amtes der Regierung der UdSSR für die Getreideerfassung, die in allen sog. autonomen Republiken zur Überwachung der Getreideerfassung von Moskau eingesetzt wurden.

Als Arbeiter werden die ehemaligen Bauern beschäftigt, die in ihren Häusern wohnen und verpflegt werden und zur Arbeit auf die Kolchos-Felder kommen, wofür sie entsprechenden -sehr kargen- Lohn in der Form vom Getreide bekommen. Um aber den vorgesehenen Lohn zu bekommen, muss die vorgeschriebene Leistungsnorm abgearbeitet werden, sonst wird der Lohn gekürzt, bzw. der Arbeiter, der die Norm nicht leistet, wird wegen Sabotage verhaftet. Zur Überwachung der Kolchosarbeit wurden die sog. MTS

(Maschinen-Traktoren-Stationen) als separate Einheiten organisiert. Die Aufgabe der MTS ist mit den ihnen zur Verfügung stehenden Traktoren ~~zusammen~~ den Kolchos-Böden zu bebauen. Dabei haben die Direktoren der MTS -welche meistens erprobte Stad-Kommunisten sind- die Arbeit des Kolchos mittels ihrer Traktorenfahrer zu kontrollieren und zu überwachen. Die ganze Arbeit im Kolchos wird nach dem genau vorgeschriebenen Plan durchgeführt. Über die Arbeitsvorschriften werden genauen Grafiken geführt und die Leistungen jedes Tages gleich nach dem Rayon, Gebiet usw geleitet. Die Versäumnisse werden gleich in den Zeitungen und dem Rundfunk bekanntgegeben und die Schuldigen zur Verantwortung gezogen. Das Getreide und andere Erzeugnisse müssen an den Staat gegen festgesetzten Preis abgeliefert werden, wobei die abzuliefernden Mengen sehr hoch sind. Das Ablieferungssoll wird von Moskau aus auf die einzelnen Republiken, bzw. Gebiete (Provinzen) auferlegt, die dann weiter auf die einzelnen Rayons bzw. Kolchosen auferlegt werden. Abgeliefert wird alles: Getreide Kartoffeln, Fleisch, Milch, Wolle, Obst, Geflügel, Honig usw. Und nicht nur in der Kriegszeit, sondern auch im Frieden. Und die Ablieferung wird so durchgeführt, dass für die Bauern, die in den Kolchosen arbeiten, beinahe nichts übrig bleibt. Denn zuerst wird das normale Soll, gewöhnlich mit den Überschuss abgeliefert, dann kommt die "freiwillige" (tatsächlich aber von der Partei und der Polizei befohlene) Nachlieferung, dann wird "freiwillig" (wievorher) an die Konsumgenossenschaften, die die Stadtarbeiter versorgen, das Getreide und andere Produkte verkauft, dann wird "freiwillig" für den Samenfond abgeliefert, und im Frühjahr wird noch von dem kargen Verdienstlohn der Bauern und MTS-Arbeitern auch "freiwillig" nochmals zu irgendwelchem Zweck abgeliefert und zum Schluss müssen die Kolchos Bauern hungern. Das beweisen die Nachrichten, dass die Bauern stehlen im Frühjahr die unreifen Getreideähren auf dem Felde, wodurch sie sich den Gefängnisstrafen von 8 Jahren und mehr aussetzen.

Während des letzten Krieges wurde die Kolchosdisziplin etwas gelockert, um der Bevölkerung mehr Ansporn und Begeisterung für den Kampf mit den Deutschen zu geben. Infolgedessen ist es soweit gekommen, dass manche Kolchosen unter ihre Arbeiter als einzelne Wirtschaften eingeteilt wurden. Aber nach der Kapitulation von Deutschland wurde das frühere Kolchosregime mit der eisernen Konsequenz und harten Massnahmen wiederum eingeführt und den Kolchosbauern, wie früher, nur ein kleines Gartenstück für den Anbau von etwa Gemüse zurückgelassen. Die Direktoren von den Kolchosen bekommen sehr hohe Löhne, haben Autos zu ihrer Verfügung und Privatreisen, damit sie bloß die von der Regierung angeordneten Massnahmen durchführen. Dabei muss bemerkt werden, dass die Diebstähle in den Kolchosen -trotz sehr hohen Strafen- sehr oft sind. Ammeisten wird bei der Ernte gestohlen. Deswegen werden während der Erntezeit besondere Wachen aufgestellt, das Getreide wird sofort mit elektrischen Maschinen gedroschen und gleich an die Sammelpunkte abgeführt. Das genaue Bild über das Ablieferungssoll in der UdSSR kann man sich nicht machen, weil die Angaben über die Ablieferung, die von der Regierung veröffentlicht werden, keinen Aufschluss darüber geben. Z.B. das bisher gelieferte Getreide in der UdSSR (Ukraine) beträgt 115 Millionen Pud (Pud= 16 Kg) mehr als im Jahre 1947 und 33 Millionen Pud mehr als im J. 1946. Ausserdem werden noch über 30 Millionen Pud als "freiwillige" Nachlieferung kommen. Dabei muss man bemerken, dass die Landwirtschaft in der Ukraine infolge der Kriegereignisse verschiedene Mängel aufweist. Es fehlt an dem landw. Remanent, an dem Vieh, fehlen die Arbeitskräfte usw. Die Dürre im vorigen Jahre hat auch grosse Schade angerichtet, es gab zu wenig Samen und nicht alles bebaut werden konnte. Aber trotzdem mussten auch im vorigen Jahre die vorgeschriebenen Kontingente abgeliefert werden, obwohl es in vielen Gegenden der Ukraine zum Hunger kam. Infolge diesjährigen hohen Kontingente ist es schon zu den Ausschreitungen in der Karpaten Ukraine gekommen, wo die Bevölkerung bei der Kontingent -Ablieferung Revolte gemacht hat. Das wird aber die Regierung nicht daran hindern, die vorgeschriebene Kontingente mit der Gewalt einzuziehen.

Etwas anderes als in der Ost-Ukraine, sind die Verhältnisse in der West-Ukraine die Teile, die vor 1939 nach Polen, Rumänien und Czechoslovakien gehört haben. Z.zt. bestehen dort noch viele Einzelwirtschaften (die einzelnen Gebiete).

te haben nur v.35-87% Kolchoswirtschaften), weil die Bauern sich weigeren in die Kolchosen einzutreten. Dazu gibt es in diesen Gebiete starke Partisanengruppen, die auch ein Hindernis für die Regierungsmassnahmen bilden. Daher wird hier der Kollektivwirtschaftszwang in einer anderen Weise betrieben. Auf die Einzelwirtschaften werden so hohe Kontingente auf erlegt, dass die Bauern diese nicht abliefern können -und wer das nicht tut, der wird verhaftet und sein Hof wird dem Kolchos eingegliedert- und dann "freiwillig" sich zum Kolchos melden. Aber trotz diesem Zwang widerstehen noch die Bauern dieser Gebiete dem Kolchosendruck, allerdings ist es eine andere Frage, wie lange noch?

Zu den Ausführungen ist noch eines hinzuzufügen: Die Erträge der Landwirtschaft der UdSSR stehen sehr weit hinter diesen des zaristischen Russlands, obwohl die Landwirtschaft der UdSSR modernisiert ist, weil die Kolchos- und Sowchosarbeiter bei der Jagd nach der hohen Norm die Arbeit sehr schlecht verrichten, wobei die Maschinen schnell beschädigt werden und z.B. bei der Ernte viel Getreide auf dem Boden bleibt. Der Arbeiter ist nichts interessiert daran, dass der Ertrag hoch ist, weil er nur für die Leistungsnorm den Lohn bekommt. Die Verpflegung der Bevölkerung, die vor dem kommunistischen Regime sehr gut war ist sehr schlecht und unzureichend, abgesehen von der besonders privilegierten Schicht, die alles hat.

5. Religion.

Offiziell ist in der UdSSR die Freiheit des Gewissens durch die Verfassung zugesichert. Offiziell hat aber die Partei die Religion als "Opium für das Volk" gebrandmarkt und der Religion den offenen Kampf erklärt. Von der kommunistischen Partei ist, selbstverständlich mit der Unterstützung der Regierung, der antireligiöse Kampf aufgenommen worden, die Gottlosenbewegung mit dem berühmten Kommunisten Jaroslawskyj organisiert und die Schliessung der Gotteshäuser durchgeführt.

Die Methoden der Religionsbekämpfung waren verschieden: Störung der Gottesdienste durch kommunistische Demonstrationen, antireligiöse Propaganda durch Zeitschriften, Zeitungen, gottlose Ausstellungen, Misshandlung und Verfolgung der Geistlichen und der Gläubigen, Auferlegung sehr hoher Steuer auf die Kirchen, Anordnung verschiedener Staatarbeiten an den Feiertagen während der Gottesdienste, offizieller Verbot für die Schüler, an den Gottesdiensten teilzunehmen usw. Wenn das alles nicht geholfen hat weil das tiefreligiöse ukrainische (und auch russische) Volk trotz allen Schikanen weiter an dem Glauben und der Kirche hing wurde die "freiwillige" Schliessung der Kirchen durchgeführt. In den einzelnen Ortschaften wurden Versammlungen einberufen, zu welchem Partei- und Polizeifunktionäre kamen und die Propaganda für die Schliessung der Kirchen treibten. Da verschiedene Gläubigen sich weigerten, die Kirche zu schliessen, wurde die Versammlung ohne Beschluss abgebrochen. Nach einigen Tagen wurden die heftigsten Gegner der Kirchenschliessung verhaftet, sehr oft auch der Pfarrer, und in die Lager deportiert. Dann wurde wiederum Versammlung einberufen, die in der gleichen Weise verlief. Wenn der Widerstand zu gross war, wurde die Versammlung wiederum abgebrochen, die Gegner verhaftet usw, bis die Versammlung "einstimmig" beschloss die Kirche "freiwillig" zu schliessen. Auf diese Weise wurden beinahe alle Kirchen in der UdSSR geschlossen, bezw. zu Garagen, Lagern usw umgebaut. Die Priester, soweit sie nicht verhaftet waren, trieben sie ein elendes Dasein. Entbehrt der in UdSSR notwendigen Aufenthaltsgenehmigung, der Lebensmittelkarten, der Arbeits- und Verdienstmöglichkeit harreten doch einige orthodoxen Priester aus, feierten geheim die Gottesdienste und betreute die Gläubigen. Erst im letzten Kriege hat sich die Lage geändert. Im Angesicht des Krieges wurde die Religionsfreiheit tatsächlich gewährt. Der Leiter der Gottlosenbewegung Jaroslawskyj wurde wegen der Bekämpfung der Religion (!) zum Tode verurteilt und erschossen, die Kirchen wurden geöffnet, die Priester freigelassen, dem Patriarchen von Moskau die vom Staat aus die Wohnung, Druckerei, und Geldunterstützung gegeben. Es wurden viele neue Bischöfe und Priester geweiht - allerdings wird es behauptet, dass viele Funktionäre der MWD (früher NKWD) auch in die russische Kirchen-Hierarchie kamen. Dadurch hat sich die russische Regierung nicht nur vor dem gläubigen Volke rehabilitiert und wurde im Kampf mit den Deutschen durch die Kirche unterstützt, sondern hat für sich auch die sonst gegenüber UdSSR ablehnend stehenden religiösen Gemeinschaften der westeuropäischen und amerikanischen Länder gewonnen. Das Misstrauen dieser Länder ist verschwunden und dadurch war die Position UdSSR in diesen Ländern sichtlich gestärkt.

Nach dem Kriege wurde die Orthodoxe Kirche von der Regierung UdSSR als ein Mittel benutzt, um die orthodoxen Gemeinschaften anderer europäischen Länder - Rumänien, Jugoslawien, Czechoslowakei, Bulgarien, Polen usw - ja sogar die in Amerika dem Moskauer Orthodoxen Patriarchen zu unterstellen und auf diese Weise auch den Einfluss des Kommunismus, bzw. Moskaus als politischen Macht zu stärken. Das gleiche hat übrigens auch das alte zaristische Russland angestrebt, indem es sich zu dem Schirmherren aller Orthodoxen in der Welt erklärte.

Der Moskauer Patriarch, bzw. seine Abgesandten bereisten inden von der Regierung der UdSSR zur Verfügung gestellten Flugzeugen alle Orthodoxen religiösen Gemeinschaften und haben versucht, diese zum Gehorsam dem Moskauer Patriarchen zu bewegen, was nur z.Teil gelungen ist, denn die Kirchen diesseits den "Eisernen Vorhanges" haben diese Forderung abgelehnt.

-Zum Befestigung-

Zum Befestigung des kommunistischen Regime in den besetzten Gebieten der Ukraine - die West-Ukraine wurde die mit Rom unierte Kirche Verfolgung ausgesetzt. Anfangs, nach der Wiedereroberung dieser Gebiete hat die Regierung sich eher freundlich eingestellt und der Kirche ziemlich grosse Freiheit gegeben. So wurde z.B. zum Tode des mit Rom unierten ukrainischen Metropoliten Graf Scheptyckyj ein Vertreter von Stalin mit dem Kranz geschickt und das Begräbnis auf Staatskosten abgehalten. Aber genau nach einem Jahre wurde dergleiche Metropolit (der schon begraben war) zum Staatsfeinde erklärt, alle Bischöfe der mit Rom unierten Ukrainischen Kotholischen Kirche mit dem neuen Metropoliten Slipyj und vielen Priestern verhaftet, nachdem sie sich geweigert haben, die Union mit Rom zu brechen. Die Theologanten wurden in die Lager geschickt, ein russischer orthodoxer Bischof ist nach Lemberg gekommen, es wurde eine durch MWD zusammengetriebene Synode abgehalten, die unter dem Druck die Bindung mit Rom für ungültig erklärt hat. Alle Priester wurden gezwungen, zur Orthodoxen Kirche überzutreten, sonst wurde ihnen verboten, die Gottesdienste abzuhalten, bzw. sie wurden nach Sybirien verschleppt. Einige - sehr wenige haben dem Druck Folge geleistet, viele - man rechnet über 1.000 - sind verschleppt, einige sind zu den Partisanen übergelaufen, bei denen sie in den Wäldern die Gottesdienste abhalten, und auch die andere Bevölkerung religiös betreuen. Vor einem Jahre hat die afizielle Agentur TASS erklärt, dass alle Ukrainer zur orthodoxen Kirche "freiwillig" übergetreten sind.

Aber in den letzten Monaten hat sich auch die Lage der Orthodoxen Kirche in der UdSSR verschlechtert. Nach aussen wird sie von der Regierung der UdSSR auch weiterhin unterstützt, bei verschiedenen Tagungen, wie z.B. im vorigen Monat abgehaltene Synode in Moskau, erscheinen die Vertreter der Regierung usw, aber zugleich werden in den Parteizeitungen - andere gibt es aber in der UdSSR nicht - die Artikel veröffentlicht, in welchen die Kirche, wie einst vor dem Kriege bekämpft und beschimpft wird. Zugleich wurde allen Parteimitgliedern eingeschärft, jede Religion zu bekämpfen und ihre Entwicklung zu hindern. Der Jugend wurde der Besuch von den Kirchen untersagt, dasgleiche den Soldaten, die Priester dürfen nicht ihre Gläubigen in ihren Wohnungen besuchen, die Erziehung und Ausbildung neuer Priester wird gehemmt, obwohl offiziell auch einige Priesterseminare bestehen, ja es wurden sogar viele Kirchen wiederum geschlossen, bzw. zu den Garagen und Lagern umgebaut und einige Kirchen in Moskau werden nur dann aufgemacht, wenn irgendwelche Besuche aus dem Ausland kommen. Also praktisch ist es dazu gekommen, was vor dem Kriege war nur mit dem Unterschiede, dass für die Orthodoxen Kirchen im Auslande ein Schein der Religionsfreiheit bewahrt wird, um sie diese Art mit der UdSSR zu binden und sie im Kampf mit dem Katholizismus und die Demokratie als ein Mittel zu benutzen. Die Religionsfreiheit besteht praktisch in UdSSR nicht.

6. Polizei.

Die grösste Macht in der UdSSR besitzt die Polizei, ohne welche würde das kommunistische Regime schon längst beseitigt.

Die Tsecheka, GPU, NKWD und jetzt MWD (Innenministerium-offizielle Bezeichnung der Polizei) beherrscht das ganze politische Leben und das Leben jedes einzelnen Bürgers der UdSSR. Das raffinierte Spitzel system, zu dem beinahe die Hälfte der Bevölkerung harengezogen wurde, ermöglicht der Polizei alles zu wissen was jeder einzelne Bürger der UdSSR denkt. Die Kinder werden als Spitzel gegen ihre Eltern verwendet, die Arbeiter gegen der Vorarbeiter, Ingenieuren, Fabrikverwaltung, usw., die besondere MWD-Abteilung in jedem Unternehmen, in jeder Schule, in jeder Fabrik überwacht alle Spitzel und gibt das Material weiter an die Offiziellen MWD-Stellen. Das Spitzel-system ist soweit ausgebaut, dass die Bekannten und Freunde sich gegenseitig meiden, weil sie sich gegeneinander nicht trauen. Alle Hausmeister stehen in Dienst der Polizei. Sie überwachen den ganzen Verkehr in den unter ihrer Überwachung stehenden Häusern und im Falle Verhaftung bzw. Verschleppung einer Familie erben die Wohnungseinrichtung derselben. Menschen, die sich weigern, Spitzeldienste für die Polizei zu tun, werden verhaftet und solange festgehalten und gemartet, bis sie einwilligen. Um jemanden zu verhaften, genügt ein blosser Verdacht (Es heisst: besser Tausend Menschen zu verhaften, obwohl sie unschuldig sind, als einem, der unter irgendwelchem Verdacht steht, freilaufen zu lassen), das Geständnis wird bei den raffinierten und allgemein bekannten Untersuchungsmethoden der MWD so lautet, wie MWD es braucht. Wenn jemand verhaftet wird, kann man überhaupt nicht erfahren, was mit ihm geschehen ist. In seltenen Fällen wird es erlaubt, ihm die Wäsche bzw. Lebensmittelpackette zu übergeben. In meisten Fällen aber erfährt man nicht, was mit dem Verhafteten geschieht. Die Verhaftungen werden meistens nachts durchgeführt, genau sowie Verhöre, was die vielen Einwohner der UdSSR in einen Zustand der Nervösen Angst versetzt so, dass sie nachts bei jedem Auto geräusch die Ankunft der Polizei vermuten.

Und Grund zu Verhaftung gibt es in der UdSSR genug. Niemand auch in der höchsten und sichersten Stelle ist sicher vor der Verhaftung. In UdSSR werden ständig sog. Säuberungsaktionen durchgeführt. (Ein Spezialist für die Grundlagen der Säuberung von den nicht kommunistischen Einflüssen war der vor kurzem verstorbene Zdanow). Innerhalb eines Jahres wurden folgende Säuberungen durchgeführt: In der Literatur, Kunst und Musik die Säuberung von den "westeuropäischen Einflüssen", in der Biologie Säuberung von den "westeuropäischen idealistischen Einflüssen", Säuberungen-besonders in der Ukraine von den "ukrainischen nationalistischen Resten und Einflüssen" usw. Auf diese Art wurde den besten Musikern, Schriftstellern, Gelehrten, Lehrern, Ärzten usw. der Vorwurf gemacht, gegen die Interessen der UdSSR zu handeln, obwohl ihnen nie in den Sinn gefallt ist irgendwas ähnliches zu tun. Die nötigen zeugen werden gefunden - jeder belastet lieber den andern, als sich selbst- und die besten Bürger der UdSSR werden über die Nacht zu den "Feinden" der UdSSR. Dazu kommen verschieben Säuberungen in der Partei, die Verhaftungen wegen der Sabotage in den Betrieben, Unternehmen, Landwirtschaft usw. und als Erfolg: man rechnet, das in der UdSSR z. Zt. etwa dizehn/Achtzehn millionen Menschen in den Konzentrationslagern und Gefängnissen sitzen. Es besteht ein besondere Zweig des Industrieministeriums, dem diese Betriebe und Gruben unterstehen, im welchem die Häftlinge als Arbeiter beschäftigt sind. Und die werden zu dem Schersten und gefährlichsten Arbeiten herangezogen. Das Holzfallen in den Nördlichsten Gegenden Sibiriens, Kanalbauten, Kohle-Silber-und Goldgruben in Hohen Norden der UdSSR das sind die Arbeitsgebiete der Häftlinge. Schlecht angezogen, schlecht untergebracht ausgehungert und verkommen ziehen diese unglücklichen bei der ungünstigsten witterung zu der Arbeit, (manchmal bei 40° kälte), für die sie nichts bezahlt bekommen und bei der nicht erfüllung der Norm wird ihnen sogar das vorgesehene Essen gekürzt oder entzogen. Jede Weigerung die Arbeit zu verrichten, wird mit den schwersten Straffe bis zu todestraffe - ohne gericht- bestraft. Sehr wenige halten die ihnen auferlegte Frist der Straffe aus. Die meisten sterben nach einige Jahre, dieses daseins infolge verschieben Krankheiten, Unter-ernehrung und Erschöpfung. Und an ihren Stelle kommen die neuen... Den UdSSR hat Menschen genug und MWD arbeitet auf voller tur... Und der Lohn für die Leichtung der Häftlinge wird am Ende MWD abgeführt... Deswegen konnte UdSSR den Warendumping mit verschieben Waren seinerzeit führen und die Waren zu unterpreisen anbieten, Und noch eine Spezialität der MWD: die Ständigen Umsiedlungen. Die Bevölkerung der einzelnen Gebiete wird ständig in die entgegen gesetzten Gegenden der UdSSR kurzfristig ohne irgendwas mitzunehmen zwangweise umgesiedelt.

Irgendein Verdacht oder Vorwand - z.B. das Korrespondieren mit dem Ausland - genügt, um jemanden in die weiten Gegenden Sibiriens oder des Kasachstan zu bevordern. Die Weigerung in der Kolchos ein zu treten, die Verspätung zu Arbeit unterleichtung usw., das sind alles genügende Gründe, um in eine der Östlichsten Gegende der UdSSR zu gelangen. In der Letzten Zeit wird "sicherungshalber ein Austausch der Bevölkerung der Westoekraine mit dem Aziatischen Stämmen aus den Osten des UdSSR vorgenommen, wobei der Neuankömmlingen die Nahmen die Kusgesiedelten bekommen und die Ausgesiedelten Ukrainer ~~bekommen~~ die Nahmen der Aziaten bekommen. Man könnte sehr viel über die methoden der Arbeit MWD schreiben, aber niemand kan die Gewalt und die Macht verstehen der es selbst nicht erlebt hat.

7. Partisanen.

Der Kampf der Ukrainer gegen kommunistischen Regime wurde seit dem Jahre 1918 ständig geführt. Verschiedene illegale Verbände haben den Kampf ausgetragen, wobei Millionen Ukrainer durch die Polizei der UdSSR vernichtet wurden. (Einer der Leiter der Widerstandsbewegung gegen UdSSR Oberst Konowaletz wurde im J.1938 in Rotterdam vom einem N.K.W.F.-Agenten mittels einer Höllenmaschine ermordet.) Es wurden verschiedene Schauprozesse veranstaltet - so z.B.1939 J. in Kiew der Vereines zu Befreiung der Ukraine -, Massendeportationen, ~~Massen~~ Aussiedlungen usw durchgeführt, aber die ukrainische Freiheitsbewegung besteht weiter. Ihre neueste Form ist bereits im Jahre 1943 zur Geltung gekommen. Die Organisation der Ukrainischen Nationalisten und andere nationalistic gesinnte Gruppen haben im J.1943 die Ukrainische Aufständische Armee (UPA) organisiert, die gut ausgebildet, gut ausgerüstet-ihre Zahl wird schätzungsweise zwischen 50.000 und 200.000 angegeben, in der Wirklichkeit weiss die bloss die Oberste Führung der UPA die Zahl ihrer Mitglieder-und seitdem die Kämpfe mit den Deutschen und nachher mit den Sowjetregime führt. Bei der Zwangsweise-Aussiedlung der Ukrainer aus den Westgebieten, die jetzt zum Polen gehören, hat UPA einen so starken Widerstand geleistet, dass zu der Bekämpfung die Soldaten Polens, Czechoslowakei, Rumäniens und UdSSR herangezogen wurden, um die UPA zu bekämpfen. Trotz Anwendung der Flugzeuge, Panzerwagen und anderer Waffen ist das nicht gelungen. Einige Gruppen haben sich nach dem Osten in die UdSSR durchgeschlagen, die anderen über Polen, Czechoslowakei, Ungarn nach Jugoslawien, wo sie sich mit den jugoslawischen Partisanen vereinigt haben, und die anderen sind im Herbst des vorigen Jahres nach Deutschland angekommen, wo sie nach der Entwaffnung-sie alle haben Maschinenpistolen, Maschinengewehre, Handgranaten usw gehabt-und Internierung freigelassen wurden. Selbstverständlich sind sehr viele von ihnen- bis zu 80-90% unterwegs in den Kämpfen gefallen, den bei dem langen Marsch- etwa 1500 Kilometer- haben sie viele Gefechte mit den Sowjetsoldaten, polnischen Grenzlärn. Czechoslovakischen und österreichischen kommunistischen Polizisten gehabt. In der letzten Zeit sind wiederum einige Gruppen der UPA-Soldaten nach Deutschland gekommen. Diesmal sind sie aus den Westgebieten der USSR (Ukraine) gekommen und der Marschweg hat bis zu 2000 Kilometer betragen. Auch sie wurden von den Amerikanern interniert und freigelassen. Wie die Ankömmlinge erzählen, gehen die Kämpfe der UPA weiter und dehnen sich bis nach Krim und Litauen aus. Das bestätigen auch die anderen Nachrichten, die aus den Ländern hinter dem "eisernen Vorhang" kommen. Trotz der starken Gegenmassnahmen der Regierung der UdSSR und der MWD ist es nicht gelungen, die UPA zu vernichten.

Die UPA besteht aus den Ukrainern, die nationalistisch gesinnt sind und das kommunistische Regime hassen. Ihr Ziel ist die Errichtung des selbständigen ukrainischen Staates unter der demokratischen Regierung. An der Spitze der UPA steht der legendäre heute General Taras Czuprynka. Die politische Leitung liegt in der Händen des Ukrainischen Befreiungsrates (UHWR), der aus allen in der Ukraine bestehenden Parteien besteht. UPA ist streng militarisch organisiert in jeder Hinsicht. Sie hat ihre eigene Post, Lazarette mit dem Arztpersonal, Druckereien, ihre Gerichte, Gendarmerie usw. Unterstützt wird sie durch die ganze Bevölkerung. Uniformierung besteht- aus Tarnungszwecken- aus Sowjetrussischen Uniformen, die sie durch Überfälle auf die Depots bekommen haben. Das gleiche ist auch mit der Bewaffnung. Es gibt sehr viele Überläufer aus der Sowjetarmee. Die Überfälle der UPA sind gerichtet gegen MWD-Stationen, Partei-Stützpunkte und andere Exponenten der Sowjet-Macht. Die Soldaten werden von UPA nicht angegriffen und daher werden sie bei der Bekämpfung der UPA nicht verwendet, weil sie zum grossenteil zur UPA überlaufen. Gegen die UPA werden nur besonders erprobte MWD-Einheiten eingesetzt, mit denen UPA hartnäckige Kämpfe führt. UPA operiert meistens mit kleinen Einheiten, die normal im Walde oder Sümpfen (Polesien) hausen- auch im Winter- und die leichtbeweglich sind. In den Wäldern gibt es tiefe unterirdische Bunker, die so gut getarnt sind, dass sie sehr schwer zu entdecken sind, obwohl die MWD sehr oft die Säuberungsaktionen durchführt. Die Gruppen, die ~~bis~~ nach Deutschland gekommen sind, hatten propagandistische Aufgabe gehabt, nämlich zu zeigen, dass der Kampf um die Freiheit der Ukraine auch in den schwierigsten Verhältnissen geführt werden kann und andererseits auch die anderen Völker hinter den "eisernen Vorhang" zu dem Kampf zu bewegen.

Die MWD bekämpft die UPA mit den schärfsten Mitteln. Jeder gefangene Partisanen Kämpfer wird solchen Quälen ausgesetzt-um seine Mitkämpfer zu erkunden-,dass sie alle lieber den Selbstmord begehen,als sich gefangen nehmen lassen. Die UPA-Gendarmerie-Soldaten werden von der MWD öffentlich vor der zusammengetriebenen Menschenmenge gequält, es wird ihnen lebendig die Haut ausgezogen usw weil diese gewöhnlich bei den Überfällen die MWD-Leute erschiessen.Alle Anhänger,die UPA irgendwie unterstützen, werden verhaftet und in die Konzentrationslager geschickt. Aber alle Verfolgungen hemmen die Tätigkeit der UPA nicht, denn hinter der UPA stehen alle freiheitsliebende Ukrainer,die auf die Schale des Kampfes um die Befreiung ihrer Heimat alles, einschliesslich ihres Lebens, ohne Zögerung werfen.....

G.M.

25 October 1948

Volgno.

27 OCT. 1948

ACD/48362

Litt E 81 Geheim/GrVD 1125
Bijlagen: 1

Onderwerp: R. Gauk.

C

lh.

Te Uwer informatie doe ik U
hierbij toekomen afschrift van een
rapport, opgemaakt door Z, betrekking
hebbende op de vreemdeling Roman Gauk.

C.S.

AAN:

Hoofd C.V.D.

VEILIGHEIDS-RAPPORT

GEHEIM

ONDERVRAGING/SIGNALERING ¹⁾

Geheim Nr. 69/48

Datum van verhoor/signalering: ¹⁾ 10.10.1948.

Ondervrager/Rapporteur: ¹⁾

Personalia van ondervraagde ¹⁾ gesignaleerde	Naam: <u>GAUK, Roman,</u> Alias: <u>voor zover bekend, geen.</u> Plaats en datum van geboorte: <u>Warjaz op 12.10.1923.</u> Nationaliteit: <u>van Ukrainische nationaliteit.</u> Beroep: <u>student in de medicijnen</u> Adres: <u>gedomicilieerd te Warjaz (Kreis Heubieszouw)</u>	FOTO																													
Innenalement	Lengte: <u>1.74 (m. schoeisel)</u> Gebit: <u>volkomen gaaf</u> Wenkbrauwen: <u>blond</u> Postuur: <u>flink gezet</u> Neus: <u>gewoon</u> Haar: <u>licht blond</u> Gelaat: <u>ronde gelaatsv.</u> Mond: <u>gewoon</u> Littekens: <u>enkelbreuk rechterbeen</u> Ogen: <u>grijs</u> Oren: <u>afstaand</u> Kleding: <u>droeg lage blauwe broek, met kahki kleurige wollen trui en bruine hoge schoenen.</u> Bijzondere kentekenen: <u>geen.</u>																														
Reis- of identiteitspapier	Soort: <u>Ausweis</u> Nummer: <u>804310</u> Datum: <u>6.9.'44</u> Verstrekt door: <u>Ukrainisches Hilfkomitee</u> te _____ Geldig tot: <u>onbepaalde tijd</u> Visum voor: <u>geen</u> Nummer: _____ Datum: _____ Verstrekt door: _____ te _____ Geldig tot: _____																														
Reden van de reis: <u>teneinde zijn studie te kunnen voortzetten.</u> Reisdoel: <u>(zie aanhangsel)</u> Vervoermiddel: _____																															
Scholing	Schoolopleiding: <u>5 j. Volksschool, 8 j. gymasiaal-onderwijs, 2 j. Universiteit.</u> Vakopleiding: <u>student in de medicijnen.</u> Talenkennis: <u>Ukrainisch, Pools, Duits en Frans.</u> Godsdienst: <u>Christelijk-Katholiek.</u> Politieke richting: <u>eigen verklaring: geen. (overigens onbekend)</u>																														
Familierelaties	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%;"></th> <th style="width: 20%;">Naam:</th> <th style="width: 20%;">Adres:</th> <th style="width: 20%;">Beroep:</th> <th style="width: 10%;">Leeftijd:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vader:</td> <td><u>GAUK, St.</u></td> <td><u>Dorp Warjaz</u></td> <td><u>Pastoor d. Cr. Kath.</u></td> <td><u>60 jaar.</u></td> </tr> <tr> <td>Moeder:</td> <td><u>Sawtelhak H.</u></td> <td><u>idem</u></td> <td><u>zonder</u></td> <td><u>50 jaar.</u></td> </tr> <tr> <td>Echtgenote:</td> <td colspan="4"><u>betrokkene is ongehuwd.</u></td> </tr> <tr> <td>Kinderen:</td> <td colspan="4"><u>geen</u></td> </tr> <tr> <td>Broers en Zusters:</td> <td colspan="4"><u>een broer en twee zusters.</u></td> </tr> </tbody> </table>		Naam:	Adres:	Beroep:	Leeftijd:	Vader:	<u>GAUK, St.</u>	<u>Dorp Warjaz</u>	<u>Pastoor d. Cr. Kath.</u>	<u>60 jaar.</u>	Moeder:	<u>Sawtelhak H.</u>	<u>idem</u>	<u>zonder</u>	<u>50 jaar.</u>	Echtgenote:	<u>betrokkene is ongehuwd.</u>				Kinderen:	<u>geen</u>				Broers en Zusters:	<u>een broer en twee zusters.</u>			
	Naam:	Adres:	Beroep:	Leeftijd:																											
Vader:	<u>GAUK, St.</u>	<u>Dorp Warjaz</u>	<u>Pastoor d. Cr. Kath.</u>	<u>60 jaar.</u>																											
Moeder:	<u>Sawtelhak H.</u>	<u>idem</u>	<u>zonder</u>	<u>50 jaar.</u>																											
Echtgenote:	<u>betrokkene is ongehuwd.</u>																														
Kinderen:	<u>geen</u>																														
Broers en Zusters:	<u>een broer en twee zusters.</u>																														

Reden van ondervraging/signalering: ¹⁾ Ser uitvoering van p. 3 v. h. schrijven S.T. d.d. 17.4.1948
 Aan: nr. Geheim/Gr.V.D. 324, onderw. "Tsjechische vluchtelingen."

¹⁾ Doorhalen wat niet verlangd wordt.

Beknopt verleden 1943-1947.

Betrokkene is op 6.10.1948 door personeel der Rijkspolitie te Helden-Panningen (L) aangehouden als verdacht van overtreding van art. 9 van het Bewakingsvoorschrift 1946 en vervolgens op datum voormeld, ter uitleiding overgegeven aan de Brigade-Commandant der Kon. Marechaussee te Helden-Panningen.

(gegevens omtrent eigen verklaring).

Tot 1943 woonachtig geweest in zijn geboorteplaats Warjez, (West-Ukraine). Hij geeft op de Ukrainische nationaliteit te bezitten, doch zijn nationaliteit kan ook statenloos zijn in verband met de bezetting van Polen in 1939. Hij is niet aangesloten geweest bij een politieke partij.

In 1943 is hij gedwongen in Duitsland te werk gesteld en heeft aldaar in verschillende steden, t.b.v. de v.m. Duitse Weermacht, werkzaamheden verricht. Eind 1944 is hij vertrokken naar Wenen, met toestemming van de Duitse bezettings-autoriteiten, zulks in verband met zijn studie en is aldaar tewerk gesteld in een apotheek (apothek Kreares, Penzinkstr. 99, 14e Bzirk) Na de capitulatie der v.m. Duitse Weermacht heeft hij rondgezworven in Polen, Oostenrijk, Tjecho-Slowakije en Duitsland. Voor zijn eigen veiligheid kon hij niet naar zijn ouderlijke woonplaats terugkeren.

Woning in België.

In April 1947 door bemiddeling van de Belgische overheid, aangeworven voor tewerkstelling in de Belgische kolenmijnen en geplaatst in de steenkolenmijnen te Charloi. Aldaar is aan hem een verblijfsvergunning uitgereikt, geldig tot 31.12.1948, terwijl hij woonachtig was aan het adres "Grand Point" - 36 te Charloi. Heeft aldaar in de steenkolenmijnen werk verricht tot eind Februari 1948.

Bij onderzoek aan zijn kleding werd tevens op hem bevonden een Belgische belastingkaart (Carte de Membre), afgegeven te Charloi op 1.8.1948, gesteld ten name van betrokkene. Uit de daarop gestelde periodieke aantekeningen, kon worden afgeleid, dat hij maandelijks, vanaf Augustus 1947 t/m Februari 1948, 50 fr. belasting heeft betaald.

Binnenkomst in Nederland.

Begin 1948 (Maart) clandestien naar Nederland gekomen, met het doel om een oplossing te vinden teneinde hier zijn studie, (student in de medicijnen) te kunnen voortzetten. Bij aankomst in Nederland, heeft hij terstond contact opgenomen met Pater v.d. Malen, rector van het Klooster "Kapel in 't Zand" te Roermond, tevens gedelegeerde voor zielzorg der Oostvluchtelingen.

Eigen bevindingen).

Bij onderzoek is tevens gebleken, dat betrokkene bij aankomst in Nederland, door bemiddeling van Pater v.d. Male, is geplaatst op het landbouwbedrijf, in gebruik bij de landbouwer H. Ernst, wonende te Bel Feld (L) Patersweg no. 2. Bedoeld landbouwbedrijf behoort in eigendom toe aan het Missieklooster Steijl te Tegelen. Bedoelde pater v.d. Male, is voor 1940 geruime tijd werkzaam geweest als priester, in de Ukraine en had gedurende zijn verblijf aldaar de ouders van GAUK leren kennen. Dit was ook de reden, dat bedoelde pater aan betrokkene hulp heeft verleend.

De aanhouding van betrokkene heeft plaats gehad op een afstand van ongeveer 8 km. van voren vermelde boerderij.

Uitleiding.

Betrokkene is op 11.10.1948, door Brigade Commandant Helden-Panningen ter uitleiding overgegeven aan de Belgische Rijkswacht.

Rijkswacht te Maaseijck (Roosteren).

Politieke of criminele betrouwbaarheid.

Bij onderzoek hebben zich geen omstandigheden voorgedaan, waaruit kan worden afgeleid dat een en ander is voorgewend, terwijl - mede in verband met de relatie die bestaat tussen pater v.d. Male en Gauk - aan zijn politieke of criminele betrouwbaarheid m.i. niet hoeft te worden getwijfeld.

Mogelijk te nemen
maatregelen.

P2.

Hoewel bedoelde pater v.d. Male uitsluitend ten behoeve van de zielzorg aan dergelijke personen hulp zal verlenen, komt het mij wenselijk voor, hem terzake op omzichtige en tactische wijze in te lichten, zulks in verband met de eventuele nadelige gevolgen met betrekking tot clandestiene grensoverschrijding van verkeerde personen. Mogelijk ware bedoelde pater tevens aan te zoeken als contactman voor de G.V.D., daar deze terzake inlichtingen zou kunnen verschaffen.

↑

Met de bepalingen van artikel 27 van het Vreemdelingenreglement is rekening gehouden en is door mij aan de Brigade-Commandant Kon. Marechaussee te Helden-Panningen geadviseerd om betrokkenen een mondelinge waarschuwing te geven, daar deze mogelijk tot hetzelfde doel zal voeren als het opmaken van een proces-verbaal, zulks tevens in verband met het feit, dat door pater v.d. Male, ook ongevraagd in deze aangelegenheid alle gewenste inlichtingen ~~zijn~~ verschaft, waardoor hij zich persoonlijk aan een strafvervolgning zou hebben blootgesteld.

Typ:LvdE
Coll.: ✓

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

No.: 48270

B

Ond.: G. Schoots

IIIe/IIIi 3

151278
's-Gravenhage, 1 December 1948.

UITGEBEKT

G E H E I M

n.a.v. schr. 48270 v. ID Rotterdam

Mede te Uwer informatie heb ik de eer U te berichten, dat, volgens hier berustende voor October 1948 geldige gegevens, zekere G. SCHOOTS, wonende Hogenstraat te Uwent, geabonneerd is op één of meer Russische dagbladen of tijdschriften.

Ik moge U verzoeken, mij wel in kennis te willen doen stellen met de politieke antecendenten en personalia van voornoemde SCHOOTS, waarbij ik, zo mogelijk, tevens gaarne zal worden ingelicht over naam en aard van de Russische geschriften, waarop hij geabonneerd is.

Indien betrokkene de Russische taal niet mocht beheersen, zal ik tevens gaarne vernemen, voor welk doel de bladen door hem ontvangen worden.

Het Hoofd van de Dienst
(namens deze:

Aan de Heer
Korpschef der Politie
te
T I E L.

III
J.G. Crabbendam

a 51773

NOTITIE KB.

Volgno.

20 AUG. 1948

ACD/ 44432

CLIPPER verzoekt ons hem te willen inlichten naar aanleiding van een bericht in een Maastrichts blad van 11-8-48, ongeveer luidende:

"Verscheidene dozijnen priesters en novieten, gevluht uit de Sovjet-Unie, verblijven thans in het klooster der Broeders Redemptoristen te Wittern in de nabijheid dezer stad.

Een Russisch Orthodoxe Heilige Mis werd Maandag gecelebreerd."

KB, 20-8-48.

's-Gravenhage, 26 Augustus 1948.

No.
44452.

*Antw. 48525
CO 40407*

UITGEBEVEN

GEHEIM.

Mijn aandacht werd gevestigd op een kort geleden in verschillende bladen verschenen bericht over "verscheidene dozijnen priesters en novieten, gevlucht uit de Sovjet-Unie, welke thans verblijven in het klooster der Broeders Redemptoristen te Witten. Een Russisch Orthodoxe Heilige Mis werd op Maandag 9 Augustus j.l. gecelebreerd".

Onder verwijzing naar het gestelde in mijn schrijven No. 40707 d.d. 23.7-1948, hetwelk ook ten volle op dit geval van toepassing is, moge ik U verzoeken mij te doen inlichten omtrent de wijze van toelating in Nederland van deze groep.

In verband met de recent gerezen moeilijkheden in de boezem van de Russisch Orthodoxe Kerk hier te lande, verzoek ik U tevens een onderzoek te willen instellen naar de persoon van de priester, welke de bovengangehalde Mis zou hebben gecelebreerd, onder vermelding van de richting welke deze is toegedaan.

De uitslag van Uw onderzoek zie ik met belangstelling tegemoet.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
Nemens deze,

Lr

L. Pot.

Aan de Hoogedelgestr. Heer Mr. J.P.G. Goossen
Hoofd Bureau Kabinet van de Afd. Politie
van het Ministerie van Justitie
Raamweg 47
's-GRAVENHAGE.

voor C IV

BRIS. No. :
ORT.: VOLKSKRANT
DATUM: 12-8-48
A.P.:

**RUSSISCHE PRIESTERS
IN ZUID-LIMBURG**
MAASTRICHT, 11 Aug. (A.N.P.). —
Enkele tientallen uit Rusland gevluchte
Russische priesters en priesterstuden-
ten verblijven thans in het Redemptio-
nistenklooster te Witten. Maandag werd
in de kloosterkerk aldaar een plechtige
heilige mis volgens de Oosterse ritus
opgedragen.

C. O. 44432

's-Gravenhage, 23 Juli 1948.

No. 40707.

Uw No.: A 55/48 Geheim.
d.d.: 12-7-1948.

GEHEIM.

UITGEBOEKT

*De archief.
40525*

In antwoord op Uw in margine aangehaald schrijven, heb ik de eer U te berichten, dat geen enkele van de vijftig daarin genoemde Professoren en Studenten uit de Oekraïne in mijn documentatie voorkomt.

Naar aanleiding van het feit echter, dat de aanwezigheid van deze refuges in Nederland mij slechts bij toeval bekend werd, moge ik het volgende onder Uw aandacht brengen.

Het is bekend, dat de Russen - en de satellietstaten achter het ijzeren gordijn - trachten, onder het mom van refuges, hun eigen mensen door te sluizen. Deze methode is trouwens niet nieuw en o.a. reeds toegepast door de Duitsers, die expres diverse ontsnappingslijnen, waarmede zij volkomen bekend waren, open hielden en zodoende trachtten hun agenten naar geallieerd gebied te zenden.

Bij een massale ontsnapping van een vijftigtal personen, is de kans van uitlekken van de plannen, tijdens het stadium van voorbereiding, zeer groot en bijgevolg de gelegenheid tot het inschuiven van ongewenste elementen evenredig aanwezig.

Voorzover mij bekend, is geen enkele daartoe bevoegde instantie, met name b.v. de Rijksvreemdelingendienst en de Grensveiligheidsdienst, tevoren in kennis gesteld van de komst van de hierbedoelde refuges. De vraag doet zich dan ook voor, op welke wijze zij Nederland betreden hebben, o.g. welke papieren zij bezitten en door wie deze verstrekt zijn. Met nadruk moge ik er hier op wijzen, dat het geenszins mijn bedoeling is, de belangen van bona-fide emigranten te schaden of aan het welhaast historische Nederlandse asylrecht te tornen. Het ongecontroleerd toelaten, speciaal van groepen, met de daaraan verbonden, hierboven uiteengezette, gevaren, ware m.i. echter onder de aandacht van Z.E. de Minister van Justitie te brengen, teneinde herhaling in deze vorm te voorkomen.

Teneinde uit veiligheids oogpunt nog zoveel mogelijk voordeel uit deze zaak te trekken, moge ik U voorstellen alsnog enkele van de, thans vermoedelijk te Culemborg verblijvende, Oekraïners te verzoeken mede te delen, hoe hun ontsnapping precies heeft plaatsgevonden, wat de directe aanleiding daartoe is geweest, welke hulp zij hebben verkregen, hoe hun reisroute is geweest - in het algemeen alles wat van belang kan zijn ter beoordeling van de goede trouw van eventuele toekomstige, naar Nederland uitwijkende personen. Met het oog op onze algemene orientatie, ware het wellicht wenselijk tevens te trachten een rapport van deze intellectuelen over de toestanden achter "het ijzeren gordijn" te verkrijgen, waartoe zij, met het oog op de hier te lande ondervonden gastvrijheid, vermoedelijk wel hun medewerking zullen willen verlenen. De wijze waarop de bovenbedoelde inlichtingen eventueel verkregen moeten worden, meen ik geheel aan U te kunnen overlaten. Het zal m.i. echter nuttig zijn, de te ondervragen personen er op te wijzen, dat hun mededelingen slechts ter inzage zullen worden gegeven aan een zeer beperkt aantal volkomen betrouwbare en bevoegde personen.

Aan de Hoogedelgestr. Heer Mr. J.P.G. Goossen
Hoofd Bureau Kabinet van de Afd. Politie
van het Ministerie van Justitie
Raamweg 47
's-GRAVENHAGE.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
Namens deze,

LP

L. Pot.

MINISTERIE VAN JUSTITIE

AFDELING POLITIE

BUREAU: Kabinet

's-GRAVENHAGE,

Raamweg 47

Telefoon 183980

12 JULI 1948

No. A 55/48 Geheim

Onderwerp:

Bijlage(n): 1

Men wordt verzocht bij de aanhaling van dit schrijven, Afdeling, Bureau, dagtekening en nummer te vermelden.

Verz.

13 JULI 1948

ACD/40707

Hierbij moge ik U HoogEdelGestrenge ter kennisneming aanbieden afschrift van een lijst van Professoren en Studenten uit de Oekraïne, welke thans verblijf houden te Culemborg.

De Minister van Justitie,
Namens deze,
Het Hoofd van het Bureau Kabinet
van de Afdeling Politie,

Mr. J.P.G. GOOSSEN

AAN: het Ministerie van Algemene Zaken,
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
'-s-GRAVENHAGE

t.a.v. Ref.L.Pot.

+++ alle namen op kaart
binnen

1. Dr. L a b a Basil, -1.9.1887. Bertesziv-Galizien, Michael en Anna Dykyje
2. M a l y n o w s k y j Alexander, 12.1.1888. Zukiw-Gal. Iwan en Waleria Perfecka
3. Dr. M a l a n a z u k Vladimir, 26.7.1904 Zaleszczyki-Gal. Michael en Franciska Zaczkowska
4. Dr. L y p s k y j Bohdan, 9.4.1903, Lwiw-Gal. Michael en Katharina Petrzenko
5. R y z a k Antin, 19.6.1908, Pobereze-Gal. Roman en Donia Tretiak
6. Dr. S o p u l a k Michael, 4.12.1908 Rakiw-Gal. Iwan en Katharina Maksymowycz
7. Antonawycz Myrosław, 13.1917 Dolina-Gal. Iwan en Katharina Horbowyj
8. B a b i a k Pawlo, 31.1.1922, Plaucza Mala-Gal. Pawlo en Anna Rad'
9. B i l y k Markian 6.1.1921. Swystilniki-Gal. Michael en Maria Koptiuch
10. B o j k o Wolodymir, 18.7.1922 Czernychiwci-Gal. Iwan en Eudokija Czumak
11. B u t r y n s k y j Marian, 27.8.1927 Zalizci-Gal. Michael en Stephania Hlibowcyka
12. B u r a k Teodor 20.6.1924, Faszczawka-Gal. Pawlo en Maria Dominia
13. D z w o n y k Danylo, 23.12.1923 Majdan-Gal. Hryhorij en Pelahia Swoboda
14. D z w o n y k Ewstachij. 7.2.1922 Majdan-Gal. Hryhorij en Pelahia Swoboda
15. e d e n k o Stepan, 3.1.1927 Uherci-Gal. Iwan en Fewronia Maciejowska
16. F e d y k Jarosław, 28.9.1922 Horodok-Gal. Sepan en Maria Korolyszyn
17. F r y s z c z y n Fedir. 22.9.1919 Rakiw-Gal. Dmytro en Anna Sopulak
18. G a l o n s z k a Dmytri 15.9.1920 Pawlo en Julia Wecak, Arynycia-Gal.
19. H l u c h e w e c k y j Emanuel. 19.10.1916 Borszowyczi-Gal. Wasyl en Irena Korduba
20. K l a d k o Osyp, 1.7.1920. Horodyszczce-Gal. Franko en Anastasia Bulka.
21. K o c Philipp. 22.11.1904. Werbycia-Gal. Proc en Anastasia Lewko.
22. K o h u t Pawlo. 25.3.1926. Koniuchy-Gal. Wasyl en Ksenofonta Kozak
23. K o r d u p e l Petro. 8.9.1922. Zukiw-Gal. Andrij en Maria Lisowaka
24. K o s t i w Mykola, 21.4.1923, Seredynky-Gal. Patro en Maria Krisa
25. K o w a l s k y Jurij, 28.1.1928, Markopil-Gal. Bohdan en Stefania Durbak
26. K r u l Petro. 15.6.1927. Harbuziw-Gal. Petro en Oksana Jasnij
27. K u p r a n e c Franko. 16.6.1924. Drohobycz-Gal. Karlo en Anna Petrenko
28. L a b i n s k y j Pawlo. 17.3.1921. Azeszow-Gal. Iwan en Helena Brosowska
29. L a b u n k a Myrosław. 23.3.1927. Kotiw-Gal. Oleksa en Eudokija Klaczko
30. L i s z c z y n s k y j Anrij. 29.11.1916. Humnyska-Gal. Iwan en Anna Kendzierska
31. L u c i w Ewhen, 27.6.1916. Mykulyczyn-Gal. Aleksij en Olha Partycka
32. M a r t y n y k Wasyl. 18.2.1926. Moloszkowyczi-Gal. Iwan en Maria Harasym
33. M i l a n y c z, Jarosław. 11.11.1919. Moczary-Gal. Mykolaj en Ewhenija Luzeckyj
34. M o j s i u k Petro. 6.7.1925. Bratkiwci-Gal. Jurij en Anna Kaczur.
35. M u z y c z k a Roman, 27.10.1918 Zurawno-Gal. Hryhory en Maria Mychajlowycz.
36. P o r o c h i w n y k Hryhory. 29.11.1923 Berlin-Gal. Wasyl en Anna Matwijiw.
37. P r o s k u r n y c k y j Myrosław, 15.11.1919. Lwiw-Gal. Jarosław en Wolodymyra Hankewycz
38. P r y j m a Wasyl. 1.5.1914. Bacziw-Gal. Mykola en Katharina Cap.
39. P r y j m a Teodor 9.10.1926. Zadmysziwka-Gal. Mychajlo en Osypa Boniakowska
40. O n u f r y k Wolodymyr, Zukiw-Gal. 19.1.1900. Iwan en Katharina Jurkiw
41. R o z u m n y j Jarosław. 6.9.1925. Wyczilky-Gal. Hryhorij en Anna Parubocza
42. R u s z c z a k Stefan. 3.8.1920. Mezyhirja-Gal. Mykola en Maria Turiw.
43. S a w k a Awhusty. 15.3.1924. Drohobycz-Gal. Andrij en Maria Stasyk.
44. S o k a l s k t j Antin. 25.5.1924. Zalissia-Gal. Peyro en Kornelia.
45. S p o l i t a k e w y c z Jurij. 30.7.1921. Krywce-Gal. Emilian en Domicella Liberacka
46. T k a c z u k Wasyl 29.2.1920. Clesza-Gal. Fedir en Wira Hruszewska

47. T u r k o w v y d Wasyl 2.1.1918. Humenec-Gal. Stepan en Katharina Ilkiw
48. T s c h a j k o w s k i. Ihor. 9.II.1911. Bereznycia-Gal. Teofil en Sofia
Senyk
49. S z a r a n e w y c z Wolodymyr. 1.6.1922 Poruczyn-Gal. Mychajlo en
Sofia Lubinecka.
50. S z w e c Wasyl . 29.1.1921 Woloszczyna-Gal. Petro en Paraskewia
Witer.

Notitie ACD.

Betr: Roman Nikolaus STECIW.

Volgno.

7 JULI 1948

ACD/40125

Volgens mededeling uit betrouwbare doch niet nader te controleren bron zou bovengenoemde statenloze journalist, geboren ~~XIRKA~~ in 1921, thans in Nederland vertoeven. Hij is van plan zich voor een bezoek naar Zweden te begeven, waar hij als relatie opgeeft:

Arvo Horn Baltische Humanistische Bond.

Bovenstaand adres is ongecorrigeerd weergegeven.

(ACD/39478 - 933)

*Is dit niet de Akravenn STACHIW?
LP 11-7-48*

Arvo

ACD, 7 Juli 48

In brief: no. 128016, d.d. 8 Februari 1952.

Onderwerp: Nieuw Russisch restaurant.

BERTROUWELIJK.

UITTREKSEL	
Uit	
Voor	
o.v.v.	
Plaats	
Periode	

Ter voldoening aan het gestelde in Uw bovenaangehaald schrijven kan het volgende worden medegedeeld.-

Dezertijds kan worden bevestigd, dat in November 1951 een nieuw, Russisch cabaret (geen restaurant), gevestigd Gallerij no. 52 te Amsterdam, werd geopend.- Dit cabaret droeg de naam "Cabaret Caucasian".- Wegens gebrek aan baten, werd dit cabaret echter al weer in Maart 1952 opgeheven.-

Leidster van dit cabaret was inderdaad de door U genoemde Maria BESKERS-KRSCHICHEVSKI, geboren te Dja Kovitschje, 29 Juli 1890 en wonende te Amsterdam, Overtoom, no. 336 III.- Zij had de betrokken ruimte, bestaande uit een strandtent die zomers aan het Scheveningse strand wordt gebruikt, gehuurd van Maria VOSVELD, geboren te Duisburg, 20 September 1902, wonende te Den Haag, Rijksweg no. 684.- Deze is ook de vergunninghouster van deze tent.-

De bedoeling van Beskers is geweest, om voor de Hoofdstad iets geheel nieuws te brengen op cabaret-gebied.- Het geheel werd echter met te weinig kapitaal opgezet.-

De door U gestelde vragen, kunnen als volgt worden beantwoord:

- 1 - Ten aanzien van de politieke oriëntering van Beskers kan nog worden medegedeeld, dat zij zeer gekant is tegen het tegenwoordige, Russische regime en dat zij fel anti-communistisch is.- Haar man, die ver voor de 2e wereldoorlog een goed betaalde betrekking aan een houthandel in Rusland had, moest voor een communistisch georiënteerde employé het veld ruimen.- Het gehele kapitaal van het echtpaar Beskers, werd geconfiscieerd.- De ouders van de vrouw werden door het communistische regime geliquideerd. Het echtpaar kwam dan ook geheel berooid in Nederland aan.- Gezien het bovenstaande, is het dan ook niet zo verwonderlijk, dat beiden, man en vrouw, een felle haat hebben tegen alles wat communistisch is.- Dezertijds bestaat er dan ook geen aanleiding om een van de twee echtgenoten of allebei, op politiek gebied te wantrouwen.-
- 2 - Het publiek, dat deze gelegenheid bezocht, was publiek dat goed in de geldmiddelen moest zitten.- Voor en borrel werd f. 1.- berekend, terwijl voor een fles champagne f. 35.- werd berekend.- Meerdere malen werd in dit cabaret door personen, per avond, voor een bedrag aan geld, groot f. 400.- opgemaakt.- Overigens was dit publiek van het gehalte, wat dergelijke gelegenheden pleegt te bezoeken.- Over bepaalde politieke figuren, die dit cabaret zouden hebben kunnen bezoeken, werd niets bekend.-

- 3 - Dezerzijds werd bekend, dat Beskers van diverse personen, onbekend wie, bedragen van f.300.- tot f.500.- heeft geleend voor de financiering van het cabaret.-Deze personen schijnen in hoofdzaak uit haar kennissenkring te zijn voortgekomen.- Omtrent "één Hollander", die deze zaak zou hebben gefinancierd met een bedrag, groot f.4000.-, werd tijdens het onderzoek niets bekend.-Beskers zelf heeft al haar geld in deze zaak gestoken en is momenteel straatarm.-Bekend werd, dat zij reeds diverse, huishoudelijke en luxe voorwerpen heeft verkocht om enigszins aan haar verplichtingen te kunnen voldoen.-Haar enige bontmantel biedt zij te koop aan voor f.700.-.-Ook de belasting --- schijnt nog een vordering op haar te hebben.-
- 4 - De vriendschap tussen ~~en~~ Beskers en Eigene FIRSOFF, kan dezerzijds niet bevestigd worden.-Het ligt wel in de lijn, dat dit zo is gezien de politieke gesteldheid van Firsoff.-Deze is precies zo'n felle hater van het Russische regime en van het communisme, als Beskers.-Firsoff wordt dezerzijds als politiek betrouwbaar gekwalificeerd.-

Alsnog kan worden medegedeeld, dat met de door U genoemde kelner "George" bedoeld wordt, Georg LISSOWSKI, geboren te Odessa, 18 Februari 1894, van beroep goochelaar en wonende te Amsterdam, Mulderstraat no.10 boven(v/h. Amstel 108 hs. te Asd.).-

Lissowski, die bij Uw dienst bekend is, vervulde de functie van oberkelner in het cabaret "Caucasian".-Hij zou momenteel ondersteund worden door de Grieks Orthodoxe Kerk, althans woont hij in een --- ruimte, die aan deze kerk toebehoort.-Hij staat politiek niet ongunstig bekend.-Hij is een z.g. "wit-Rus" en is zeer tegen het communisme gekant.-Hij schijnt zich eveneens in de kringen van de "wit-Russen" te bewegen.-